

Fakultet za menadžment u sportu
Alfa BK Univerzitet

**Zbornik apstrakata
13. Međunarodna naučna konferencija
SPORT U TRANZICIJI**

**Book of Abstracts
13th International Scientific Conference
SPORT IN TRANSITION**

**Alfa BK Univerzitet - Fakultet za menadžment u sportu
Fakultet sporta i tjelesnog odgoja, Univerzitet u Sarajevu
Fakultet za fizičku kulturu, sport i zdravlje, Univerzitet Sv. Kiril i Metodij u Skoplju
FIEP-ova evropska sekcija za istoriju fizičke kulture
Olimpijski komitet Srbije
Sportski savez Srbije
Republički zavod za sport i medicinu sporta Republike Srbije**

Beograd, 26. maj 2017. godine

Naučni odbor/Scientific board

dr Dragan Životić, Fakultet za menadžment u sportu Alfa BK Univerziteta, Beograd, Srbija
dr Violeta Šiljak, Fakultet za menadžment u sportu Alfa BK Univerziteta, Beograd, Srbija
dr Predrag Gavrilović, Fakultet za fizičku kulturu i menadžment u sportu, Univerzitet Singidunum, Beograd, Srbija
dr Sergey Tabakov, Ruski državni univerzitet fizičkog obrazovanja, sporta i turizma, Rusija
dr Petar Bonov, Sportska akademija, Sofija, Bugarska
dr Bojanka Peneva, Sportska akademija, Sofija, Bugarska
dr Georgios Fragkiadakis, Grčka vojna akademija, Atina, Grčka
dr Nickos Aggelioussis, Fakultet za sport i fizičko obrazovanje, Grčka
dr Nicolae Ochiana, Fakultet zdravlja, Univerzitet "Vasile Alecsandri", Bakau, Rumunija
dr Ashraf Sobhy, Fakultet fizičkog obrazovanja za dečake, Helvan Univerzitet, El Haram, Egipat
dr Nagla Elbadry, Fakultet fizičkog obrazovanja za devojčice, Helvan Univerzitet, El Haram, Egipat
dr Izet Rađo, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja, Univerzitet u Sarajevu, Bosna i Hercegovina
dr Damir Ahmić, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja, Univerzitet u Tuzli, Bosna i Hercegovina
dr Igor Jukić, Kineziološki Fakultet, Univerzitet u Zagrebu, Hrvatska
dr Dragan Milanović, Kineziološki Fakultet, Univerzitet u Zagrebu, Hrvatska
dr Milan Čoh, Fakultet za sport, Univerzitet u Ljubljani, Slovenija
dr Rado Pišot, University of Primorska, Koper, Slovenija
dr Gino Strezovski, Fakultet za fizičku kulturu, sport i zdravlje Skoplje, Makedonija
dr Žarko Kostovski, Fakultet za fizičku kulturu, sport i zdravlje, Skoplje, Makedonija
dr Dobrislav Vujović, Fakultet za sport i fizičko vaspitanje, Nikšić, Univerzitet Crna Gora
dr Zoran Milošević, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerzitet u Novom Sadu, Srbija
dr Sladana Mijatović, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerzitet u Beogradu, Srbija

Urednici/Editors

Violeta Šiljak, Ivana Parčina, Melina Nikolić

Sekretarijat/Secretary Board

Dragana Šundić, Vladimir Šašo

Izdavač/Publisher

Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd
Palmira Toljatija 3
<http://fms.alfa.edu.rs/Fakultet-za-menadzment-u-sportu>

Štampa i grafički dizajn/ Print & Graphic design

Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd
Palmira Toljatija 3
<http://fms.alfa.edu.rs/Fakultet-za-menadzment-u-sportu>

Drugo dopunjeno izdanje

Tiraž

50 primeraka

Godina

2017

Sadržaj

Uvodno predavanje

Žarko Kostovski

SAVREMENI MENADŽMENT U SPORTU..... 6

Damir Ahmić, Branimir Mikić, Nihad Selimović

PARAMETARI EFIKASNOSTI ŠUTA U ZAVISNOSTI OD KVALITETA EKIPA U KOŠARCI..... 7

Ivan Anastasovski, Lenče A. Veličkovska, Lazar Nanev

VOLUNTEERING IN SPORT AND SPORTS ORGANIZATIONS IN MODERN SOCIETY..... 8

Andelka Aničić, Milica Simić

ZNAČAJ ANALIZE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA U POSLOVANJU SPORTSKIH ORGANIZACIJA 9

Senad Bajrić, Osmo Bajrić, Velibor Srdić

ANALIZA UTICAJA MOTORIČKOG ZNANJA SPORTSKIH IGARA NA REPETITIVNU SNAGU
KOD POPULACIJE UČENIKA 10

Marko Begović

FUNCTIONAL RELATIONSHIP OF KEY CONSTITUENTS OF THE SPORT SYSTEM THROUGH
THE NORMATIVE ASPECT 12

Jozefina Beke-Trivunac, Dina Malnar

THE PUBLIC FINANCING OF CYCLING SPORT IN SERBIA: WHO PAYS, HOW MUCH, AND
WHY? 14

Valentina Budinčić

SPORT U TRANZICIJI I FORMIRANJE SPORTSKE TERMINOLOGIJE U SRPSKOM JEZIKU 15

Aleksandar Crvenko, Nemanja Rakić, Svetlana Petronijević

UTICAJ TRANZICIJE NA SISTEM NEPROFITNIH ORGANIZACIJA 16

Alen Ćirić, Dino Mujkić, Izet Rađo

UPRAVLJANJE ORGANIZACIJSKIM PROMJENAMA I REDUCIRANJE OTPORA NA PROMJENE..... 17

Veselin Drljević, Marko Isaković, Luka Maksimović

LUKSUZNI SPORTSKI TURIZAM..... 19

Sretenka Dugalić

OSNOVE KONKURENTSKE PREDNOSTI I KONKURENTNOST SPORTA 20

Andrijana Đordan

TEACHING SPANISH FOR SPECIFIC PURPOSES: CURRICULUM DESIGN WITHIN THE
SPORTS MANAGEMENT FRAMEWORK..... 22

Nina Đukanović, Zoran Mašić, Žarko Kostovski

KARDIOVASKULARNI SISTEM I FIZIČKA AKTIVNOST 23

Dževad Džibrić, Damir Ahmić, Amra Tuzović UTICAJ FUNKCIONALNIH SPOSOBNOSTI NA REZULTATE TESTA IZ TRČANJA NA 60 METARA KOD SREDNJOŠKOLACA.....	24
Radovan Ilić, Marjan Mirčevski, Jovan Veselinović MENADŽMENT PROMENA U KONTEKSTU SPORTA.....	25
Rasim Lakota, Denis Čaušević, Slavenko Likić RAZLIKE IZMEĐU SANKANJA NA PRIRODNIM I VJEŠTAČKIM STAZAMA	26
Iva Ljesar VIZUELNA ISTORIJA SPORTA U ISTORIJI UMJETNOSTI	27
Đorđe Mačvanin, Nenad Mačvanin, Uglješa Ivanović KORELACIJA SAMOPOŠTOVANJA I KOMPETENCIJE U SPORTSKIM AKTIVNOSTIMA KOD PREDADOLESCENATA	28
Bojana Maksimović POJAM I MOGUĆNOST PRIMENE NLP-a U SPORTU.....	30
Almir Mašala, Haris Alić, Denis Čaušević KONFLIKTI I NJIHOV UTICAJ NA KREIRANJE ORGANIZACIJSKE KLIME.....	31
Zoran Mašić, Aleksandar Aničić, Ivana Parčina OČUVANJE ŽIVOTNE SREDINE NA PRIMERU SPORTSKOG OBJEKTA.....	33
Milan Matić POUZDANOST KINETIČKIH I KINEMATIČKIH VARIJABLI KOD SKOKA IZ SASKOKA.....	35
Marko Medak, Sonja Pajić Kocić, Vladan Vukašinović PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE TEHNIČKE PRIPREME U PRIPREMNOM PERIODU MLADIH GIMNASTIČARA.....	37
SladanaMijatović OSNIVANJE I RAD PRIVATNIH ŠKOLA ZA FIZIČKO VEŽBANJE U KNEŽEVINI SRBIJI.....	39
Milovan Mitić, Velibor Đurić, Ljiljana Jovanović SRPSKI FUDBAL U TRANZICIJI.....	40
Ivana Parčina LIDERSKE POZICIJE ŽENA U OLIMPIJSKOM POKRETU.....	41
Aleksandra Perović, Vesna Habić, Srećko Bačevac ODNOS MEDIJA I SPORTA U RAZVIJENIM DRŽAVAMA U ODNOSU NA DRŽAVE KOJE SU U TRANZICIJI.....	42
Branko Petković, Marko Mijalković, Nikolina Moldovan EKONOMSKA VREDNOST U SPORTU.....	44

Eleni Plakona, Šiljak Violeta, Rade Stefanović ATLETIKA NA PARAOLIMPIJSKIM IGRAMA	45
Igor Radošević, Ana Gavrilović UTICAJ ŽENA NA RAZVOJ SPORTSKE INDUSTRIJE.....	46
Željko Rajković, Vladimir Miletić, Miloš Marković ZNAČAJ PODELE UČESNIKA U OKVIRU ELEMENTARNIH IGARA.....	47
Faris Rašidagić, Almir Mašala USPJEŠNOST PRIMJENE OPRATIVNOG MENADŽMENTA U NASTAVI TJELESNOG ODGOJA I SPORTA	48
Velibor Srdić, Osmo Bajrić HRONOLOŠKE RAZLIKE USVOJENOSTI PLESNIH STRUKTURA UČESNICA FINALA IDO SVJETSKOG PRVENSTVA U ŠOUDENSU 2014. GODINE	49
Egzon Šalja, Sulejman Šalja, Lulzim Ibri KANONIČKA KORELACIONA ANALIZA MORFOLOŠKIH DIMENZIJA I MOTORIČKIH SPOSOBNOSTI KOD VRHUNSKIH RVAČA.....	51
Violeta Šiljak, Dejan Đurović, Vojkan Selaković OLIMPIJSKI LEGAT.....	52
Munir Talović, Šemso Ormanović, Eldin Jelešković MOTIVI HULIGANIZAMA U SPORTU.....	53
Jovan Veselinović, Radovan Ilić, Mario Brancato BEZBEDONOSNI ASPEKTI VISOKORIZIČNIH SPORTSKIH DOGAĐAJA	54
Nenad Živanović, Petar Pavlović, Nebojša Randelović SPORT PO BOLONJI KAO JEDAN OD ISHODA TRANZICIJE.....	55

SAVREMENI MENADŽMENT U SPORTU

Žarko Kostovski

Univerzitet Sv. Kiril i Metodij, Fakultet za fizičko obrazovanje sport i zdravlje, Skopje, Makedonija

Uvod

Ekspresnim nastupom menadžmenta u preduzetništvu, rečeno je da menadžment predstavlja novu tehnologiju koja je uspela američku privredu da učini preduzetničkom privredom. Meri Parker Folet postavila je jednu veoma konciznu definiciju o menadžmentu koja je još uvek aktuelna a glasi "Menadžment je sposobnost da se posao obavi preko ljudi" (Tonn, 2003). U novije vreme Menadžment se posmatra kao društvena tehnologija preko koje se omogućava efektivnost i efikasnost preduzeća - organizacija. Funkcionalno, menadžment kao proces, ima svoje faze: predviđanje, planiranje, organizovanje i kontrolu poslovne aktivnosti. U novije vreme menadžment se definiše kao proces putem koga ljudi (menadžeri) koordiniraju aktivnosti drugih ljudi. Stvaranjem globalne ekonomije uslovljena je i pojava fenomena nazvan Globalizacija sporta. Jedna od najatraktivnijih oblasti obrazovanja danas je menadžment u sportu, baveći se različitim aspektima poslovanja u sportskoj industriji, kao integralnom delu ekonomije. Menadžment u sportu je sila koja organizuje i čini bazičnu i integralnu komponentu svake sportske i bilo koje druge aktivnosti u organizaciji. Tu silu čine ljudi, grupa ljudi, sa svojim sposobnostima, znanjima i veštinama, koji nose teret menadžmenta, a takve ljude nazivamo menadžerima.

Metode

Najčešće metode koje se koriste u menadžmentu nalaze se u okvirima organizacionih, socijalnih, psiholoških, i ekonomskih metoda. Menadžer sportskog kluba da bi postigao svoje ciljeve, treba da stekne teorijsku i praktičnu pozadinu koja obuhvata: planiranje, istoriju, ekonomiju sporta, sociologiju sporta, marketing sporta, pravo u sportu, menadžment ljudskih resursa.

Rezultati sa diskusijom

Funkcije menadžera u sportskom klubu obuhvataju: 1. menadžment (planiranje, organizovanje); 2. optimizaciju međuljudskih odnosa (kadrovanje, rukovođenje); 3. finansijske resurse i 4. menadžment događaja i marketing (praćenje i upravljanje). Ove funkcije su prisutne u delokrugu rada svakog menadžera iako u različitom obimu na različitim nivoima menadžmenta. Menadžment u sportu predstavlja jednu od najvažnijih i ujedno najsloženijih delatnosti, koje obezbeđuju da se sportske i poslovne funkcije sprovode na što racionalniji, ekonomičniji i efikasniji način. Bez sportske organizacije menadžment ne može da obezbedi svoj funkcionalni sadržaj, i obratno, bez menadžmenta sportska organizacija nema integralnu, odnosno optimalnu moć za svoje delovanje i strategijski razvoj.

Literatura

1. Tonn, J. C. (2003). *Marry P. Follett: Creating Democracy, Transforming Management*, New Haven: Yale University Press.
2. Malacko, J., Rado, I. (2006). *Menadžment ljudskih resursa u sportu*. Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu.

Ključne reči: menadžment, sport, preduzetništvo

PARAMETARI EFIKASNOSTI ŠUTA U ZAVISNOSTI OD KVALITETA EKIPA U KOŠARCI

Damir Ahmić, Branimir Mikić, Nihad Selimović

Edukacijski fakultet, Univerzitet u Travniku, BiH

Uvod

Košarka je dominantno strateški sport ili strategijska kolektivna igra u kojoj svaki igrač usklađuje svoju individualnu tehniku i individualnu taktiku sa suigračima, preko kolektivne taktike momčadi. U strateško ponašanje spadaju svi parametri koji određuju razvoj akcija u igri: pravila igre, tehnika, taktika, prostor, vrijeme i komunikacija. (Olivera, 1992). Formalnu strukturu košarkaške igre čine igralište, lopta, suigrači, suparnici, poeni i pravila. (Trninić, Slavko-1996). Problem u ovom istraživanju je analizirati pojedine segmente šuta i obuhvatiti što veći broj statističkih pokazatelja situacijske efikasnosti. Cilj ovog istraživanja je uvidjeti razlike u rezultatima u odnosu na visoko rangirane ekipe i nisko rangirane ekipe.

Metode

Istraživanje je eksperimentalnog karaktera i obavljeno na 11 klubova prve hrvatske košarkaške lige. Uzorak varijabli su činili parametri situacijske efikasnosti u košarci: a) ubacivanje lopte u koš iz igre za 2 poena, b) ubacivanje lopte u koš iz igre za 3 poena, c) slobodno bacanje (jedno, dva i tri) – uspješno (SBUS). Kada je u pitanju statistička obrada podataka, koristila se deskriptivna statistika. Za provjeru normalnosti distribucije korišten je Kolmogorov – Smirnov i Shapiro – Wilk, dok je za izračun statističkih značajnosti korišten Mann – Whitney U test.

Rezultati sa diskusijom

Rezultati su očekivano pokazali da uspješne ekipe osvajaju statistički značajno više bodova tokom sezone od neuspješnih. Dakle jasno je bilo za očekivati da uspješne ekipe tokom sezone osvajaju više bodova jer je to i jedini kriterij za poziciju u ligi, ali ipak je interesantan podatak da su te razlike u toliko mjeri izražene da se mogu smatrati statistički značajnim. Ovaj rezultat pokazuje da liga nije izjednačena i da nisu male razlike u finalnim plasmanima, već da su one ipak u značajnoj mjeri izražene.

Zaključak

Dakle na osnovu ovih rezultata vidimo ofanzivne segmente igre, segmenti vezani za uspješnost šuteva predstavljaju faktore koji difrenciraju uspješne od neuspješnih ekipa. Na osnovu rezultata ove studije dolazi se do jasnog zaključka da je preduvjet da jedna ekipa bude uspješna njena igra u napadu i realizacija šuteva, kako za 2 tako i za 3 poena.

Literatura

1. Trninić, S. (1996). *Analiza i učenje košarkaške igre*, Pula: Vikta d.o.o.
2. Olivera, J. (1992). *1250 ejercicios y juegos en baloncesto*, Vol. I, II., III., Barcelona: Editorial Paidotribo.

Ključne reči: efikasnost, košarka, kvalitet

VOLUNTEERING IN SPORT AND SPORTS ORGANIZATIONS IN MODERN SOCIETY

Ivan Anastasovski¹, Lenče A. Veličkovska¹, Lazar Nanev²

¹Faculty of Physical Education, Sport and Health, University “Ss Cyril and Methodius”, Skopje, Republic of Macedonia

²Faculty of Law, University Goce Delčev, Štip, Republic of Macedonia

Introduction

In this work we surveyed 413 random respondents in terms of their opinion about who could be involved in voluntary work within a group or individually and in which segment of sport and sports organization. Selected students from different faculties (not just professional), secondary school students, municipality and city sports federations, sports clubs fan groups, and retirees were part of our analysis for this scientific paper.

Methodology

For the purpose of statistical data processing we have applied χ^2 test in two forms. The tables were construed by crossing on one side the variables for assessment of the social-demographic factors, in figures by frequency (f) and in percentage (%), and on the other side are the variables: gender, residential status and current social status, also by frequency (f) and in percentage (%). The data are presented both in tables and in pictures. The data have been processed with SPSS Statistics for Windows Version 22.

Results and Discussion

The majority of sports and sports organizations in our country do not recognize the volunteerism as a strategic resource that might have positive effect in conducting their own policies. One of the main reasons for the bad approach is the absence of a clear picture in terms of what the volunteerism means and how many kinds of volunteering activities exist. Sports organizations lack personnel, especially when it comes to the organization of matches. On the other side, young people spend and use their free time badly. Therefore, they need to be given opportunities for inclusion in sports organizations exactly through the volunteerism.

Conclusion

From the above-mentioned we can conclude that in the process of raising the awareness of our citizens regardless of their ethnicity, religion, gender, social status etc. about their perception of volunteerism in sport and sports organizations, certain practices should be applied which will have systematic effect and change the matrix of opinion and the models of behavior of people.

References

1. Anastasovski, I. Aleksovska V.L., Stojanoska, T., Nanev, L.(2014). *Sport in Society. Attitudes and Proposals*. Skopje: Geostrategic Institute GLOBAL,GINIS–Prilep, pp.50-51
2. Anastasovski, I. (2017). *Sociology of physical education and sport*. Skopje: University Ss Cyril and Methodius, Faculty of physical education, sport and health. In printing process, pg.131.

Key words: Volunteerism, Sport, Sports organization, Society, Sports federations, Sports club

ZNAČAJ ANALIZE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA U POSLOVANJU SPORTSKIH ORGANIZACIJA

Andelka Aničić, Milica Simić

Fakultet za finansije, bankarstvo i reviziju, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Sportske organizacije su, shodno Zakonu o sportu Republike Srbije, u obavezi da vode poslovne knjige i podnose godišnje finansijske izveštaje o svom poslovanju. Finansijski izveštaji moraju biti adekvatno izrađeni i prezentovani u skladu sa MSFI (Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja) i MRS (Međunarodni računovodstveni standardi), jer predstavljaju osnovni izvor finansijskih informacija o sportskoj organizaciji. Cilj finansijskog izveštaja jeste da obezbedi informacije o finansijskom položaju, poslovnim performansama i promenama u finansijskom položaju sportske organizacije. Dobijene informacije su korisne širokom krugu internih i eksternih korisnika.

Metode

U radu su primenjene osnovne metode naučnog saznanja i naučnog istraživanja (analitičke i sintetičke metode). Na osnovu teorijske postavke istraživanja definisan je predmet rada koji se odnosi na analizu finansijskih izveštaja sportskih organizacija u Srbiji. Cilj rada je da se kroz analizu i razmatranje konkretnih primera finansijskih izveštaja sportskih organizacija utvrdi i objasni značaj analize finansijskih izveštaja za uspešno planiranje i aktivno sprovođenje poslovne politike sportske organizacije.

Rezultati sa diskusijom

Sportske organizacije sastavljaju finansijski izveštaj koji sadrži tri komponente: bilans stanja, bilans uspeha i izveštaj o finansijskim tokovima. Bilans stanja pokazuje stanje sredstava i izvore sredstava u određenom trenutku. Sredstva su aktivna strana bilansa i predstavljaju imovinu organizacije, a izvori sredstava su na pasivnoj strani bilansa i čine ih obaveze i vlastiti kapital. Ukupna imovina sportske organizacije jednaka je ukupnim obavezama uvećanim za vlastiti kapital. U sastavljanju bilansa stanja mora se zadovoljiti osnovni računovodstveni princip koji podrazumeva da svako sredstvo u aktivi mora da ima određeni izvor u pasivi. Bilans uspeha prikazuje prihode i rashode kao i finansijski rezultat koji je organizacija ostvarila u određenom vremenskom periodu. Bilans uspeha pokazuje da li je sportska organizacija poslovala sa dobitkom ili gubitkom za određeni vremenski period. Izveštaj o finansijskim tokovima daje informacije o prilivima i odlivima gotovine u obračunskom periodu po svim poslovnim aktivnostima. Analizom, istraživanjem i merenjem odnosa ove tri komponente finansijskog izveštaja dolazi se do rezultata i ocene finansijskog položaja, uspešnosti poslovanja i likvidnosti sportskih organizacija koje su u radu analizirane.

Zaključak

Kako bi sprovodila uspešnu poslovnu politiku, rukovodstvo sportske organizacije mora da zna kako da analizira finansijske izveštaje i kako da tumači dobijene finansijske pokazatelje, i da na osnovu toga vrši buduća finansijska planiranja i predviđanja pri donošenju poslovnih odluka. Razumevanje finansijskih pokazatelja koji su sadržani u finansijskim izveštajima predstavlja jednu od osnovnih komponenti strategije razvoja sportske organizacije.

Literatura

1. Greuning, H.V. (2006). *Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja-praktičan vodič*. Beograd: Mate.
2. Stojanović, R. (2007). *Finansijsko izveštavanje*. Beograd: Savez računovođa i revizora Srbije.

Ključne reči: finansijski izveštaj, finansijski pokazatelji, poslovanje sportske organizacije

ANALIZA UTICAJA MOTORIČKOG ZNANJA SPORTSKIH IGARA NA REPETITIVNU SNAGU KOD POPULACIJE UČENIKA

Senad Bajrić, Osmo Bajrić, Velibor Srđić

Panevropski Univerzitet Apeiron, Banja Luka, Bosna i Hercegovina

Uvod

Realizacija sadržaja nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja treba da doprinese poboljšanju i učvršćivanju zdravstvenog statusa učenika kao i skladan morfološki razvoj, razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti, razvoj normalnih i redukciju patoloških konativnih faktora, razvoj kognitivnih sposobnosti, usvajanje utilitarnih motoričkih znanja itd. Pored navedenih elemenata cilja tjelesnog i zdravstvenog odgoja, u toku nastavnog procesa posebnu pažnju treba usmjeriti usvajanju novih motoričkih znanja, koja će učenici moći uspješno koristiti u budućem svom životu (Findak i sar. 1993; 1996). Rezultati dosadašnjih istraživanja pokazuju kako kod tehničkih disciplina postoji direktan uticaj motoričkih znanja na rezultat, odnosno na motoričko dostignuće (Maleš, Hofman i Antekolović, 2004). Zato je provedeno istraživanje s ciljem utvrđivanja značajnosti i veličine uticaja nivoa motoričkih znanja sportskih igara (košarka, odbojka, nogomet) na repetitivnu snagu populacije učenika.

Metode

Istraživanje je provedeno na uzorku od 106 ispitanika-učenika završnih razreda Mješovite srednje tehničke škole Travnik u Travniku, muškog pola, starosti od 18 do 19 godina. Za procjenu usvojenosti motoričkih znanja sportskih igara (košarka, odbojka, nogomet) primijenjena su po tri situaciono-motorička testa pomoću kojih se vrši procjenjivanje nivoa usvojenosti osnovnih elemenata tehnike navedenih sportskih igara kao prediktorski skup varijabli. Kriterijske varijable predstavljali su: test pomoću kojeg je procjenjivana repetitivna snaga trupa (dizanje trupa iz ležanja na leđima) i test pomoću kojeg je procjenjivana repetitivna snaga ruku i ramenog pojasa (sklekovi). Za utvrđivanje značajnosti i veličine uticaja nivoa motoričkih znanja sportskih igara (košarka, odbojka, nogomet) definisanih kao prediktorski skup varijabli na kriterijske varijable, posebno na repetitivnu snagu trupa i posebno na repetitivnu snagu ruku i ramenog pojasa primijenjena je regresiona analiza.

Rezultati sa diskusijom

Rezultati regresione analize kriterijske varijable MRSSKL, kojom se procjenjuje repetitivna snaga ruku i ramenog pojasa u manifestnom prostoru motoričkih znanja sportskih igara ukazuju statistički značajan uticaj motoričkog znanja sportskih igara na repetitivnu snagu ruku i ramenog pojasa (Sig. = .006), jer je koeficijent multiple korelacije $R = .48$ što objašnjava zajednički varijabilitet oko 23 % ($R^2 = .228$). Statistički značajan pojedinačni uticaj na repetitivnu snagu ruku i ramenog pojasa ostvarile su dvije varijable motoričkog znanja košarke (KOŠDOD .000 i KOŠŠUT .016) i dvije varijable motoričkog znanja odbojke (ODBSER .032 i ODBGOR .040). Rezultati regresione analize kriterijske varijable MRCDTZ, kojom se procjenjuje repetitivna snaga trupa (dizanje trupa iz ležanja na leđima) ukazuju na statistički značajan uticaj motoričkih znanja sportskih igara na repetitivnu snagu trupa (Sig. = .020), jer je koeficijent multiple korelacije $R = .438$ što objašnjava zajednički varijabilitet oko 29 % ($R^2 = .290$). Statistički značajan pojedinačni uticaj na repetitivnu snagu trupa ostvarile su dvije varijable motoričkog znanja odbojke (ODBSER .012 i ODBGOR .043), te jedna varijabla motoričkog znanja nogometa (NOGŽON .009). Dobijeni rezultati su u okvirima dosadašnjih istraživanja (Bajrić i sar. 2013; 2017).

Zaključak

Rezultati regresionih analiza ukazuju na statistički značajan uticaj nivoa usvojenosti motoričkih znanja sportskih igara (košarka, odbojka, nogomet) na ispoljavanje repetitivne snage kod učeničke populacije. Dobijeni rezultati istraživanja, pored teorijske imaju i praktičnu vrijednost u procesu kvilitetnijeg planiranja i programiranja nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja u kojem je potrebno permanentno iznalaženje adekvatnih nastavnih sadržaja koji će omogućiti veću efikasnost školskog tjelesnog odgoja, odnosno optimalizaciju rada na ovom vrlo značajnom odgojno - obrazovnom području.

Literatura

1. Findak V., D. Metikoš, M. Mraković, B. Neljak (1996). *Primjenjena kineziologija u školstvu – NORME*, Hrvatski pedagoško-književni zbor i Fakultet za fiziku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, 72 stranice, Zagreb
2. Maleš, B., Hofman, E., Antekolović, LJ. (2004). Kanoničke relacije između znanja i sposobnosti kojima se vrednuje nastava atletike. U V. Findak (ur.) *Zbornik radova 13. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske "Vrednovanje u području edukacije, sporta i sportske rekreacije" Rovinj 2004*, (16-20). Zagreb: Hrvatski kineziološki savez.

Ključne reči: motorička znanja, regresiona analiza, repetitivna snaga, učenici

FUNCTIONAL RELATIONSHIP OF KEY CONSTITUENTS OF THE SPORT SYSTEM THROUGH THE NORMATIVE ASPECT

Marko Begović

German Sport University, Cologne, Germany

Introduction

This paper aims to analyze the Montenegrin sport system, focusing on the normative framework. Given the democratic goals of the new Montenegro, the positioning of sport in the legal system of Montenegro should show a level of functional autonomy. Ambiguity of the concept of autonomy (from whom, and to what extent) is found. Differences are explored between levels of autonomy in the way sport is governed in Montenegro.

Methods

The research methods that will be used in this paper are comparative analysis between national and international legislation of the Montenegrin Sport System and a review of national academic papers in order to access researchers views on the nature of the sport system through the normative aspect.

Discussion

Bearing in mind constant challenges that sport system is facing in the globalized society, this paper aims to examine practical application of the legal obligations, especially concerning governance structure in order to fulfill constitutional and legal positioning of sport. Specificity of sport within Montenegrin legal framework means more responsibility for various decision-makers to further promote societal, educational and health values that sport represents. Transparency, check and balances, accountability and democratic process are seen as a vital foundation for the good governance and compliance within the legal framework (Ferkins, 2007). Sport Movement in Montenegro is exercising supervised autonomy.

Results

- Number of NSFs over a longer period of time have failed to establish bodies (GA, EB and SB) that are responsible for functioning of federations in accordance with its statues and the Law on Sport;
- Founding acts and rulebooks, according to the Articles 58 and 59 of the Law on Sport, were not made.
- Commissions within NSFs, which are responsible to implement the above mentioned rulebooks, were not made.
- Vague position of athletes.
- Systemic lack of the implementation process for the education and specialization of the professionals (coaches, delegates, administrators) working within NSFs.
- Number of sports organizations (members of NSFs), registered within RSO as nonprofit organizations are conducting commercial activities.
- Having in mind absence of the contract annexes, it is necessary to determine the percentage of professional athletes in order to apply Article 53 of the Law on Sport regarding transformation of an organization (from amateur to the professional).
- Lack of inspection control within Sport Movement.

Conclusion

The perception of autonomy within NSFs is mostly misused as term for “independent”, especially when it comes to implementing legal obligations within a specific sport on the one hand, and the way of using/controlling public funds on the other. NSFs are formed as the unity of sport clubs, where other stakeholders such as athletes, sport professionals (coaches, judges, doctors, etc) are not involved in decision-making process. Sport Movement needs to be present on a daily level in the complex process of

the overall societal advancement (Coakley, 2007). Bureaucratic institutions tend to remain as a continuation of socialist rule with the use of market-oriented tools (where suited) especially in the situation of ongoing (and never ending) transition with the aim to spread power in certain segments of society. From the functional point of view, governance model is applied in turning sport organizations from public to private ownership and putting the whole sport system at danger of depending on individual good will.

References

1. Coakley, J (2007). *Sport in Society – Issues and Controversies*. Boston: McGraw Hill.
2. Ferkins, L. (2007). *Sport Governance: Developing Capability in National Sport Organisations*. Published thesis as Part of a Doctor of Philosophy, Deakin University.

Keywords: Good governance, autonomy, national sport federations

THE PUBLIC FINANCING OF CYCLING SPORT IN SERBIA: WHO PAYS, HOW MUCH, AND WHY?

Jozefina Beke-Trivunac, Dina Malnar

ALFA BK University, Belgrade, Serbia

Introduction

Cycling brings many benefits to the individual, to the society as well as to the natural environment. It is reasonable to expect that public sector invests funds in various activities related to cycling, and especially in cycling sport. This paper reports on the analysis of financing cycling sport in Serbia, with a focus on the source and the amount of public funds, the type of funded activities and type of organizations which used the funds, in the period from 2012 to 2014.

Methodology

The review of the amount and structure of public financing of cycling sport in Serbia is carried out based on the data from BIRN database entitled "Financing sport in Serbia". This database contains information on public budgets spending assigned to sport in the Republic of Serbia during the period from 2012 to 2014 (BIRN Srbija, 2017).

Results and discussion

The structure of public funds for cycling sport may be differentiated between funds coming from state or local budgets (here: 11 cities). The share of state funds is about 60%, while the share of local funds is about 40% of total funds marked off for cycling sport.

The share of funds for cycling sport is far less than one percent of total funds intended for sport financing, except in Novi Sad. The city of Novi Sad directs almost 2% of their sport budget for cycling. The Ministry of Youth and Sports usually finances the Cycling Federation of Serbia, and the Provincial Secretariat for Sports and Youth usually finances the Cycling Federation of the Province of Vojvodina. The largest share of these funds is given with the purpose of financing regular activities (over 60%), rather than for rewards and sport festivals. The infrastructure funding exists, but it is of marginal value. Local funds primarily support individual sport clubs and their activities and local events, except in the city of Belgrade. Belgrade assigns about 25% of funds marked off for cycling sport to the Cycling Federation of Belgrade. This observation is in contrast to European experiences, where local sources finance sporting activities on a much wider scale (Škorić, Bartoluci and Čustonja, 2012).

Conclusions

The research revealed that in the structure of public sources the central budget prevails, i.e. money coming from central budgets is higher than that coming from local governments. Moreover, about 70% of these funds are given to cycling federations on national, provincial and Belgrade city level.

References

1. BIRN Srbija, BAZA: FINANSIRANJE SPORTA U SRBIJI, Dostupno na: <http://www.javno.rs/baza-podataka/finansiranje-sporta-u-srbiji>, (Datum posete: 31.3.2017.).
2. Škorić, S., Bartoluci, M., Čustonja, Z., (2012) Public financing in Croatian sport, *Financial Theory and Practice*, 36 (2) 179-197.

Key words: Cycling sport, public financing, cycling federation, cycling clubs, Serbia.

SPORT U TRANZICIJI I FORMIRANJE SPORTSKE TERMINOLOGIJE U SRPSKOM JEZIKU

Valentina Budinčić

Alfa BK univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Jedna od oblasti u savremenom srpskom jeziku u kojoj je zastupljen najveći broj anglicizama jeste sportska terminologija.

Cilj ovoga rada jeste da se utvrde društvene okolnosti koje su uticale na formiranje sportske terminologije u srpskom jeziku od vremena pojave sporta kao organizovane društvene aktivnosti na našim prostorima i da se definišu aktuelna terminološka pitanja u sportskoj oblasti koja postoje kao posledica međusobnih uticaja brojnih sociolingvističkih faktora.

Metode

Sportskom terminologijom bavili smo se u svetlu komparativne analize engleskog i srpskog jezika (Filipović 1986, Prčić 2005).

Rezultati sa diskusijom

U radu smo, između ostalog, pokušali dovesti u vezu razvoj engleskog jezika kao globalnog (Graddol 1998, Crystal 2003), razvoj sporta kao organizovane društvene aktivnosti u svetu i na našim prostorima (Šiljak 2007) i sportsku globalizaciju (Scambler 2005, Giulianotti 2005, Bjelajac 2006), te opisati kako su ove okolnosti uticale na formiranje sportske terminologije u srpskom jeziku. Jedan od zaključka do kojih smo došli jeste da je zapravo jedan od osnovnih razloga zašto danas u sportskoj terminologiji u srpskom jeziku dominiraju anglicizmi činjenica da je uticaj engleskog jezika na srpski u oblasti sporta bio prisutan gotovo od samog početka pojave sporta kao organizovane društvene aktivnosti na našim prostorima, odnosno od sredine XX veka. U tom periodu zajedno sa širenjem engleskog kao internacionalnog jezika iz Engleske je krenula i sportska globalizacija.

Zaključak

S obzirom na prisustvo uticaja engleskog jezika na srpski u sportskom terminosistemu od samih početaka pojave sporta kao organizovane društvene aktivnosti na našim prostorima pa sve do danas, kao i na to da je u ovoj oblasti i sada prisutan intenzivan (nekontrolisan) priliv sportskih anglicizama, pred lingvistima i sportskim stručnjacima trenutno se nalaze brojni izazovi u vezi sa standardnom upotrebom pomenutih termina.

Literatura

1. Šiljak, V. (2007). Istorija sporta. Beograd: Univerzitet Braća Karić.
2. Crystal, D. (2003). English as a global language. Cambridge: Cambridge University Press

Ključne reči: sport, sportska globalizacija, terminologija, anglicizmi, standardizacija

UTICAJ TRANZICIJE NA SISTEM NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

Aleksandar Crvenko¹, Nemanja Rakić¹, Svetlana Petronijević²

¹Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

²Studio N1 za sport rekreaciju i fizičku kulturu, Beograd, Srbija

Uvod

Forma organizovanja pojedinih javnih sektora i nekih oblasti „društvene nadgradnje“ u sistemu neprofitnih organizacija ima tendenciju rasta u poslednjih nekoliko decenija, pogotovu u zapadnom svetu, i postaje sve izraženiji i traženiji oblik organizovanja u onim delatnostima koje izražavaju osnovne ljudske i druge društvene potrebe. Ciljevi neprofitne organizacije sadržani su u njenoj misiji, koja se iskazuje i kao svrha postojanja jedne organizacije.

Metode

Misija neprofitne organizacije uvek je, usmerena na one delatnosti u kojima organizacija obavlja neku značajnu društvenu funkciju kojom se zadovoljavaju egzistencijalne i stvaralačke potrebe čoveka (Životić, 2007). Sportska neprofitna organizacija svoj profit, koji ona može nesumnjivo da ima, ne upućuje kao dividende akcionarima, već ga zadržava i investira u razvojne i druge programe sporta i same sportske organizacije, čime zadovoljava i dalje društvene potrebe, ali i ostaje u „sportskom polju“, i to je suština misije po definiciji (Tomić, 2006).

Rezultati sa diskusijom

Treba posebno naglasiti da sportske neprofitne organizacije nemaju ideju ili da ne rade na stvaranju profita (Veselinović, 2012). Finansijska sredstva su veoma potrebna sportskim neprofitnim organizacijama, ali namena profita i njegova usmerenost nije kao kod profitnih organizacija, kod kojih vlasnici, uz mala ograničenja, slobodno raspolažu njime. U engleskim profesionalnim ligama, u klubovima profitnog sektora postoje ozbiljna ograničenja raspodele dobiti akcionarima i ona iznosi samo 15% od profita, a ostalo se usmerava na razvoj kluba. Jedan od važnih razloga podrške ovakvoj formi organizovanja jeste u stvaranju mogućnosti da država pomaže određene društvene delatnosti od opšteg interesa, a da u isto vreme što manje direktno iz svog budžeta finansira ove aktivnosti (Životić, Veselinović, 2010).

Zaključak

Neprofitna i profitna organizacija u sportu daju podjednake šanse menadžmentu da se bavi integralnim upravljanjem svim procesima u sportskoj organizaciji. Neprofitna organizacija u sportu može imati, isto kao i profitna organizacija, identifikovane osnivače, vlasnike, odnosno strukturu koja priznaje sve oblike svojine, što je važno za statusnu poziciju menadžmenta.

Literatura

1. Veselinović, J. (2012). *Menadžment sportske organizacije*. Beograd: Sportski savez Srbije.
2. Životić, D. (2007). *Menadžment u sportu*. Beograd: Fakultet za menadžment u sportu Univerziteta "Braća Karić".

Ključne reči: menadžment, organizacija, neprofitni sektor

UPRAVLJANJE ORGANIZACIJSKIM PROMJENAMA I REDUCIRANJE OTPORA NA PROMJENE

Alen Ćirić, Dino Mujkić, Izet Rado

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Uvod

Savremene organizacije moraju kontinuirano investirati u vlastiti razvoj, te se prilagođavati zahtjevima okoline, uz jasno razumijevanje dinamike koja je popraćena procesima promjena. U suštini, organizacije trebaju razumjeti osnovne koncepte, procese i posljedice promjena s ciljem adekvatnog prilagođavanja i korištenja potencijalnih prilika u okolini (Jones, & Van de Ven, 2016.). Implementiranje promjena je potrebno, ali ne i jedino značajno da bi se osigurao uspjeh organizacije u budućnosti. Promjene su neophodne kako bi se organizacija usredotočila na bitne aspekte poslovanja, reorganizirala, reorganizirala, te u konačnici osmislila novu poslovnu (konkurentsku) i razvojnu strategiju (Holt, Armenakis, Feild, & Harris, 2007.). Jedan od ključnih faktora uspjeha organizacija je smjelost menadžmenta za upuštanje u tržišnu utakmicu te pridobivanje uposlenika na putu budućih promjena (Zafar, Butt, & Afzal, 2014.). Ovim radom nastoji se ukazati na značaj uvođenja organizacijskih promjena, pozitivne efekte kao rezultate tih promjena te kako reducirati otpor zaposlenih prilikom uvođenja promjena.

Metode

Za pretraživanje radova koji su uključeni u analizu ovog rada, korištene su baze podataka Doaj, Google scholar i Researchgate. Ukupan broj identificiranih radova korištenjem ključnih riječi (promjene, otpor, organizacija) je bio 1514. Čitanjem naslova i abstrakata, uklanjanjem duplikata i radova koji nisu na engleskom jeziku, za konačnu analizu su u razmatranje uzeta 22 rada.

Rezultati sa diskusijom

Top menadžeri bilo koje organizacije koji žele efektivno i efikasno implementirati promjenu trebaju razmotriti prelaz, odnosno tranziciju, iz sadašnjeg sistema ili stanja u željeno buduće stanje, uočiti moguće probleme te kreirati adekvatan akcioni plan (Braica, 2013.). Ključna je identifikacija mogućih problema i ocjena hitnosti uvođenja promjene. Nakon pravilnog identificiranja problema organizacija bi trebalo da stvori jasnu sliku, tj. viziju budućeg stanja, upoznati sve uposlenike sa budućom vizijom te na kraju osmisliti efektivne mehanizme za neometanu tranziciju iz sadašnjeg u buduće stanje (Constantin, 2009.). Lideri u organizacijama moraju inicirati promjene sa visokim entuzijazmom i vjerovati u uspjeh. Proaktivno upravljanje promjenama je efektivno sredstvo maksimiziranja fleksibilnosti i prilagođavanja budućim promjenama te se smatra kreativnim načinom nošenja sa dinamikom promjena (Lines, 2005.).

Zaključak

Razumijevanje načina na koji unutrašnji organizacijski uslovi, te uslovi okoline, pojačavaju brzinu promjene, objašnjava zašto organizacije trebaju biti fleksibilne, otvorene i spremne dati odgovore na ove specifične uslove. Ovim radom je u jednoj kratkoj i konciznoj formi prezentovano kako uspješna organizacija mora posjedovati sposobnosti adaptacije, fleksibilnosti, prilagodljivosti i strateški brzog reagovanja na nepredvidive situacije. Uspješno upravljanje promjenama je neupitno izuzetno značajna menadžerska funkcija i odgovornost. Menadžeri moraju imati sposobnost anticipacije budućih događanja, kao i proaktivnog reagovanja na nove prijetnje, prilike i izazove (Lines, 2005.). Primarna svrha svake organizacije je kreiranje naprednog i uspješnog organizacijskog sistema koji će omogućiti postizanje organizacijskih ciljeva, uz minimiziranje troškova i napora, te zadovoljavanje interesa svih njenih članova (Ionescu, & Bolcas, 2015.).

Literatura

1. Braica, A. P. (2013). FUNDAMENTALS OF CHANGE MANAGEMENT. Studia Universitatis Vasile Goldiș, Arad-Seria Științe Economice, 23(4), 138-149.
2. Constantin, V. D. (2009). Communicational Approach In The Organizational Change. Annals of Faculty of Economics, 4(1), 185-190.

Ključne riječi: menadžment promjena, korporacija, HRM

LUKSUZNI SPORTSKI TURIZAM

Veselin Drljević, Marko Isaković, Luka Maksimović

Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Ako znamo da se turizam u literaturi i teoriji najčešće posmatra kao ljudska potreba nastala iz savremenog načina života, u tom smislu sport predstavlja preko potrebno osveženje za sve veći broj putujućeg čovečanstva.

Metode

Istraživanje je zasnovano na primeni metoda analize, i kauzalno-deskriptivnog metoda.

Rezultati

Rezultati ovog istraživanja daju odgovor na pitanje koji su faktori uticali i doveli do pojave ove specifične grane sportskog turizma.

Diskusija

Prateći sve probirljivije zahteve poklonika sporta i sportske rekreacije turističko-ugostiteljski i sportski radnici moraju biti spremni da potencijalnim posetiocima ponude adekvatne sportske programe, besprekorno uređene sportske objekte kao i raznovrsne uslove za bavljenje sportskim aktivnostima. Opšteprihvaćenu kategorizaciju sportskog turizma postavili su Weed i Bull (2004). Međutim, Gibson je izvršila poddelu luksuznog sportskog turizma na: posmatranje sportskih događaja, poseta atrakcijama vezanim za sport i na aktivno učešće (1998). Ovo podrazumeva posete antičkim sportskim lokalitetima, Kuće slavnih u fudbalu, košarci i dr., sportske muzeje poput Olimpijskog muzeja u Lozani, ili poznate komplekse teniskih terena u Londonu, Parizu.

Zaključak

Sport i turizam u savremenom svetu predstavljaju simbiozu iz koje se rađaju nova pozitivna iskustva, pa i nove varijante turizma. Kod većine sportova mesto na vrhu rezervisano je za one koji imaju moć i bogatstvo.

Literatura

1. Gibson, H. (1998). Active sport Tourism: Who Participates? *Journal Leisure Studies*, Vol. 17, 2, pp. 155-170.
2. Weed, M, & Bull, C. (2004). *Sports Tourism, Participants, policy and providers*, Oxford UK: Elsevier.

Ključne reči: sport, turizam, sportski događaji

OSNOVE KONKURENTSKE PREDNOSTI I KONKURENTNOST SPORTA

Sretenka Dugalić

Fakultet za fizičku kulturu i menadžment u sportu, Univerzitet Singidunum; Beograd, Srbija

Uvod

Konkurentnost nacionalne ekonomije počiva na osloncima konkurentnosti, koji se analiziraju u kontekstu sporta. Nju izražava *Global competitiveness index* (GCI) pomoću osnovnih zahteva (faktori pokretane ekonomije), pokretača efikasnosti i inovacija (Porter, 1990; Dugalić, 2005). U radu su istraženi i podoslonci koji imaju uticaj na konkurentnost sporta, a to su obrazovanje, istraživanje i infrastruktura. Za dalji razvoj potrebno je sportsku delatnost transformisati u industriju (Kastratović, 2004). Polazna pretpostavka je da indeksi konkurentske prednosti nacionalne ekonomije i sportskog biznisa teže standardizaciji sporta, koja je preduslov za uvođenje sistema upravljanja kvalitetom u sport (Dugalić, 2006).

Metode

Kako bi se opravdao cilj rada, upotrebljene su istorijska i komparativna metoda. Istorijska metoda je primenjena u sagledavanju etapa u razvoju sportske delatnosti. Uz pomoć komparativne metode su sagledane sličnosti i razlike sa zemljama u regionu. Ostale metode naučne spoznaje (analiza, sinteza) su korišćene da se razvije diskusija i izvedu korisni rezultati i zaključci.

Rezultati sa diskusijom

Konkurentnost nacionalne ekonomije utiče na konkurentnost sporta. Srbija je u tranziciji, a time i sportski biznis. Istraženi su GCI zemlje kao podloga za razvoj sporta (Svetski ekonomski forum, 2017) i podoslonci konkurentnosti sporta (Dugalić, 2007; Dugalić, Lazarević, 2016b). Izvor podataka za uvid u faze privrednog razvoja i sporta na prelazu dva veka su statistika (Statistički godišnjak RS, 2016) i radovi naučno-stručne javnosti. Na žalost, GCI zemlje u odnosu na region zaostaje (2016: 4, rang 90), a broj sportista i sportskih organizacija opada. U takvim uslovima tranzicija sporta ne postiže svoj cilj koji se ogleda u kapitalizaciji sportskog talenta na globalnom tržištu u materijalno dobro za dobrobit društva. Sport gotovo jedini u zemlji beleži rast zaposlenosti kao rezultat samozapošljavanja, a ne ciljanog napora države (2016a). *Human Capital Index* je povoljan za sport, ali analiza pokazuje da su čak 85,71% privatnih obrazovnih ustanova zaslužne za edukaciju stručnjaka koji bi trebalo da transformišu sport. Baza sportskih objekata (od 1999. godine sport nije statistički popisan) ograničava poređenje rezultata sukcesivnih etapa privrednog razvoja. Uvid u budućnost sportskog biznisa u Srbiji može da pruži upitnik (Dugalić, 2016c) za istraživanja faktora poput obrazovanja, istraživanja i infrastrukture, a koji mobilise naučno-stručnu javnost za novu strategiju razvoja sporta.

Zaključak

Istraživanja pokazuju da se edukacija u sportu standardizuje. Istraživanja se realizuju kroz entuzijazam pojedinaca, dok odsustvo obavezne statističke evidencije odražava nebrigu države za materijalno najvredniju imovinu (sportsko-građevinski fond). Država je odobrila projekat i dodelila novac nekim ustanovama poput Republičkog zavoda za sport, za kreiranje baze podataka sportskih objekata. Završetak projekta je planiran u 2016. godini, a do sada je popisano svega 60% sportskih objekata. Infrastruktura (Zakon o sportu (2016); Pravilnik o nacionalnoj kategorizaciji sportskih objekata (2013); Pravilnik o uslovima za obavljanje sportskih delatnosti (2013); Strategija razvoja sporta u RS (2014-2018); Ministarstvo omladine i sporta, i AEHESIS smernice (2015)) postoji, ali se propisi ne poštuju i ne sankcionišu. Posmatrano prema GCI Srbija je pretposlednja u regionu, a to sputava razvoj sporta i upravljanje kvalitetom u sportu. Zbog svega navedenog nismo bliži ni cilju tranzicije, a to je privući kapital i uvećati ekonomsku efikasnost sporta.

Literatura

1. Dugalić, S., Lazarević, S. (2016a). The Impact of Sports Manager Education on Sport Transition: An Exploratory Study. *1st International Conference „Sport, Recreation, Health“*. Belgrade, Proceedings, pp. 58-69.
2. Porter M. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. Free Press. ISBN 0-684-84147-1.

Ključne reči: konkurentnost, sport, obrazovanje, infrastruktura, kvalitet

TEACHING SPANISH FOR SPECIFIC PURPOSES: CURRICULUM DESIGN WITHIN THE SPORTS MANAGEMENT FRAMEWORK

Andrijana Đordan

Faculty of Foreign Languages, ALFA BK University, Belgrade, Serbia

Introduction

Teaching language for specific purposes (LSP) always comes as a double task –one part of it is language teaching itself (language for general purposes - LGP) and the other is LSP teaching, or specialized language teaching. In this paper we will try to find out what the most important guidelines for designing a curriculum for Spanish for specific purposes are.

Methods

More precisely, we will be dealing with a Spanish curriculum, beginner level that should be developed for sports management university students. Besides the two above mentioned LSP tasks, here we will have an additional issue – beginner level. The research method that will be used in this paper is *needs analysis* or *needs assessment*, that Brown (2016: 4) defines as “the systematic collection and analysis of all information necessary for defining and validating a defensible curriculum.”

Results and discussion

The result of the paper analysis should be a set of guidelines, useful for SSP (Spanish for specific purposes) curriculum design.

Conclusion

To satisfy the needs of a 21st century student, LSP curricula have to be developed with a lot of creativity and real-world situations that encourage language learning and practicing, navigating in the context of a special subject field. Therefore, this paper, based on needs analysis, will try to bring together all main SSP curricula features and to provide a framework and guidelines for designing a specific one here represented.

References

1. Brown, J. D. (2016). *Introducing Needs Analysis and English for Specific Purposes*. London: Routledge.

Keywords: language for specific purposes (LSP), language teaching, curriculum design, needs analysis, sports management

KARDIOVASKULARNI SISTEM I FIZIČKA AKTIVNOST

Nina Đukanović¹, Zoran Mašić², Žarko Kostovski³

¹Visoka medicinska škola "Milutin Milanković", Beograd, Srbija

²Visoka škola za poslovnu ekonomiju i preduzetništvo, Beograd, Srbija

³Fakultet za fizičku kulturu, sport i zdravlje, Univerzitet Sv. Kiril i Metodij, Skoplje, Makedonija

Uvod

Osnovna uloga kardiovaskularnog sistema je da povezuje aktivnosti svih ćelija ljudskog organizma omogućavajući mu da funkcioniše kao jedna nedeljiva celina. Pod pojmom fizička aktivnost podrazumevamo bilo koji pokret tela, usled kontrakcije skeletnih mišića, praćen potrošnjom energije, odnosno bilo koji oblik telesnog kretanja koji je u vezi sa određenim metaboličkim zahtevima.

Metode

S obzirom na to da je u pitanju pregledni članak, korišćena je relevantna literatura iz oblasti fiziologije fizičke aktivnosti, a osnovne metode primenjene u razmatranju ove značajne problematike bile su metode analize i sinteze.

Rezultati sa diskusijom

Tokom fizičke aktivnosti menjaju se „uslovi” u unutrašnjosti organizma, različiti metabolički procesi se ubrzavaju, stvaraju se drugačije potrebe za određenim nutrijentima, u prvom redu kisonikom. Da bi organizam odgovorio na novonastale zahteve i omogućio mišićima adekvatan rad, ključna uloga upravo pripada kardiovaskularnom sistemu. Kardiovaskularni sistem dvostruko reaguje na fizičku aktivnost: akutno ili neposredno (povećanjem srčane frekvencije i udarnog volumena, odnosno minutnog volumena, i preraspodelom protoka krvi) i dugoročno, što rezultira adaptacijom kardiovaskularnog sistema na ponavljaju aktivnost.

Zaključak

Od funkcionalnosti kardiovaskularnog sistema zavisi zadovoljavanje potreba organizma za neophodnim hranljivim materijalom, kako u miru, tako i u naporu, pa shodno tome možemo reći da kardiovaskularna sposobnost predstavlja najznačajniju komponentu fizičke sposobnosti.

Literatura

1. Mujović, V. M. (2012). *Medicinska fiziologija*. Beograd: Fondacija Solidarnost Srbije.
2. Farel, P. A., Joyner, M. J., Caiozzo, V. J. (2012). *ACSM's Advanced Exercise Physiology by American College of Sports Medicine*. Lippincott: Williams & Wilkin.

Ključne reči: fiziologija, fizička aktivnost, kardiovaskularni sistem

UTICAJ FUNKCIONALNIH SPOSOBNOSTI NA REZULTATE TESTA IZ TRČANJA NA 60 METARA KOD SREDNJOŠKOLACA

Dževad Džibrić¹, Damir Ahmić², Amra Tuzović²

¹Fakultet za tjelesni odgoj i sport, Univerzitet u Tuzli, BiH

²Edukacijski fakultet, Univerzitet u Travniku, BiH

Uvod

Važnost adekvatnog nivoa funkcionalnih sposobnosti proizlazi primarno iz zdravstvenih razloga, kao svojevrsna mera zaštite od pretežno sedentarnog načina života te njegovim posledicama - gojaznost i šećerna bolest (Hills et all. 2007). Funkcionalne i motoričke sposobnosti spadaju među najodgovornije za uspeh u trčanju kratkih staza (Mihajlović & Tončev, 2008). Problem ovog istraživanja predstavlja utvrđivanje vrednosti funkcionalnih sposobnosti i njihov uticaj na rezultat trčanja na 60m. Osnovni cilj ovog istraživanja je da se utvrdi uticaj funkcionalnih sposobnosti na rezultat trčanja na 60m kod učenika završnih razreda srednje škole.

Metode

U ovom istraživanju eksperimentalnog karaktera uzorak ispitanika predstavlja 66 ispitanika - učenika četvrtog razreda JU Gimnazija "Meša Selimović" iz Tuzle, muškog pola, starih 18 godina $\pm$ 6 meseci. Uzorak varijabli predstavljaju prediktorske varijable: vitalni kapacitet, margarija i harvard step-test, dok kriterijsku varijablu predstavlja trčanje na 60m. Radi utvrđivanja statističke značajnosti i veličine uticaja prediktorskog sistema (funkcionalnih) varijabli na kriterijsku varijablu (trčanje na 60m), primenjena je regresiona analiza.

Rezultati sa diskusijom

Na osnovu dobivenih rezultata može se uočiti da multipla korelacija prediktorskog sistema sa kriterijem iznosi (.33) sa objašnjenim ukupnim varijabilitetom (.11), na statistički značajnom nivou (.046), što pokazuje da je čitav sistem prediktorskih varijabli značajan za predikciju rezultata u testu trčanje na 60 m. Analizom uticaja pojedinačnih varijabli u prostoru funkcionalnih sposobnosti uočava se prisustvo samo jedne varijable koja ima statistički značajan uticaj na kriterijsku varijablu - margarija (.018).

Zaključak

Rezultati ovog istraživanja dovode do zaključka da se predikcija uspeha u nekim disciplinama kao što je trčanje na kratkim dionicama može provesti, na osnovu funkcionalnih varijabli.

Literatura

1. Hills, A.P., King, N.A., Armstrong, T.P. (2007). The Contribution of Physical Activity and Sedentary Behaviours to the Growth and Development of Children and Adolescents. *Sports Med*, 37(6), 533 – 545.
2. Mihajlović, I., Tončev, I. (2008). Predictive values of morphological and motor system for sprint selection purposes. *Acta Kinesiologica*, 2(1), 95-98.

Ključne reči: srednjoškolci, atletika, regresiona analiza

MENADŽMENT PROMENA U KONTEKSTU SPORTA

Radovan Ilić¹, Marjan Mirčevski², Jovan Veselinović³

¹Fakultet za fizičku kulturu i menadžment u sportu, Univerzitet Singidunum, Beograd, Srbija

²Vojnomedicinska akademija, Univerzitet odbrane, Beograd, Srbija

³Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Organizacione promene su odstupanje od status quo stanja ili od tradicionalnog načina na koji se obavljaju poslovi. Najjednostavnije rečeno, dolazi do promene, bilo da su to promene navika, običaja, stavova, sistema ili procesa, sprovode se organizacione promene. Kako bi promene bile uspešne i dugotrajne, one moraju biti shvaćene i prihvaćene od strane članova organizacije. Značajno je praviti razliku između promene, koja jednostavno predstavlja drugačiji način rađenja stvari od napretka koji implicira pozitivan ishod (Kotter,1995). Promene se ne mogu vrednovati, čak šta više, česte i arbitrarne promene mogu biti indikator nestabilnog i nestručnog menadžmenta.

Metode

S obzirom da se ne radi o istraživačkom radu, korišćen je analitički metod sa ponuđenim modelima koji se primenjuju u različitim kontekstima sportskih organizacija, bilo da se radi o promenama iznutra ili promenama koje dolaze spolja, kao što je promena kadrovske politike ili promena sa vrha, a tiče se privatizacije.

Rezultati sa diskusijom

Ono što se mora razumeti je da su stavovi koji moraju da se promene diktirani personalnošću ili kulturom organizacije, koja je i nastala kao zbir kolektivnih vrednosti i pretpostavki pojedinaca. U skladu sa iznetim, projektni tim mora blisko saradivati sa najuticajnijim ljudima unutar organizacije - na svim nivoima organizacije - kako bi se u samoj organizaciji stvorilo povoljno raspoloženje prema promeni (Greenberg & Baron, 1995). Tek onda se može rešavati pitanje promene procesa rada i unapređenja performansi organizacije.

Zaključak

Organizaciona kultura nije nešto što je zapisano i što se uvek može jasno predstaviti članovima organizacije ali o njoj često možemo puno saznati kroz razgovor sa ljudima koji su blisko povezani sa klubom. Npr. može se steći jasna slika o organizacionoj kulturi kroz postavljanje pitanja zvaničnicima kluba o tome šta oni smatraju da su najvažnije vrednosti organizacije, koja nepisana pravila upravljaju njihovim administrativnim procedurama i šta se od njih očekuje. Kultura se takođe može izraziti i kroz memorabilije, ceremonije, rituale i svakodnevnu praksu.

Literatura

1. Greenberg, J. & Baron, R.A. (1995). *Behaviour in Organisations*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.
2. Kotter, J. P. (1995). Leading change: why transformation efforts fail, *Harvard Business Review*, March-April, 60.

Ključne reči: organizacione promene, menadžment, faze promena, sport

RAZLIKE IZMEĐU SANKANJA NA PRIRODNIM I VJEŠTAČKIM STAZAMA

Rasim Lakota, Denis Čaušević, Slavenko Likić

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja Univerzitet u Sarajevu, Bosna i Hercegovina

Uvod

Zimski sportovi su postali jedni od najpopularniji sportova današnjice. Sankanje je zimski Olimpijski sport u kojemu se takmiče muškarci i žene (pojedinačno ili u paru) na prirodnim ili na vještačkim stazama (Gołaś et al., 2016). Usprkos dugoj historiji sankanja i velikom tehnološkom napredku u dizajniranju sanki i biomehaničkim performansama sankaa, primjetno je da je veoma mali broj naučnih radova objavljen u ovom području (Dimitre et al., 2016). S toga osnovni cilj ovog rada predstavlja analiza ključnih elemenata na osnovu kojih je moguće razlikovati sankanje na prirodnim i sankanje na vještačkim stazama.

Metode

Prilikom odabira adekvatne metode za analizu razlika sankanja na prirodnim i vještačkim stazama po preporuci autora Bruton et al., 2016 odabrana je metoda opservacije. Metodom opservacije nastojali su se utvrditi svi karakteristični parametri koji mogu opisati sankanje na prirodnim i vještačkim stazama.

Rezultati sa diskusijom

Sankanje zahtjeva od takmičara da se ležeći na leđima sa nogama okrenutim prema naprijed spušta niz zaleđenu stazu (Hancock, L., 1988). Postoje dva osnovna tipa sankanja koji se dosta razlikuju: sankanje na prirodnim i sankanje na vještačkim stazama. Prirodna staza se sastoji od netaknutih djelova planine ili strmog brda s prirodnim krivinama, gdje se koristi prirodni led na stazi, dok su umjetene (vještačke) staze napravljene korištenjem najsavremenije tehnologije koja omogućava takmičarima da u jednom trenutku voze okomito u odnosu na stazu. Također prirodne staze se sastoje od velikog broja krivina (>22), dok je broj krivina na umjetnim stazama manji (14-19). Sanke za prirodnu i vještačku stazu izgledaju slično ali se suštinski u potpunosti razlikuju. Sanke za prirodnu stazu dostižu brzinu od 60-100 km/h i fleksibilnije su, stabilnije te imaju jako naoštrene krajeve šina kako bi bolje savladale krivine, dok sanke za vještačku stazu dostižu brzinu od 80-140 km/h i imaju tuplje šine kako bi što bolje savladale trenje.

Zaključak

Vrhunski sport pa tako i sankanje krasi izrazita dinamika i kompleksnost, međutim i mnoštvo specifičnih problema. Opservacijom navedenih parametara može se zaključivati da se sankanje na prirodnim i vještačkim stazama veoma razlikuje, ne samo po formi nego i po sankama koje se koriste i ostatku opreme. Najveća razlika je u tome što takmičari na umjetnoj stazi teže da svoje tijelo zadrže što više u aerodinamičnom položaju (ležeći na leđima), dok na prirodnim stazama takmičar mijenja svoj položaj zavisno od krivine (sjedenje, naginjanje na stranu, ležanje).

Literatura

1. Gołaś, A., Drozd, M., Krzysztofik, M., Strońska, K., Bojacz, P., Żak, M., & Pajerska, K. (2016). Changes in the internal movement structure during the push and paddle phases in Olympic national team lugers. *Trends in Sport Sciences*, 23(2).
2. Dimitre, K., Katashev, A., & Okss, A. (2016). Smart textile gloves for luge athletes paddling monitoring. *In Proceedings Of 11th International Conference Biomdlore2016 (P. 29)*.

Ključne reči: takmičenje, zimski sport, skijanje, sankanje, opservacija

VIZUELNA ISTORIJA SPORTA U ISTORIJI UMJETNOSTI

Iva Ljesar

Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Umjetnost i sport se često smatraju vrlo raznorodnim oblastima ljudskog djelovanja. Ipak, izvrsna dostignuća, postignuta na oba polja djelovanja, upravo ukazuju na suprotno. Analizirajući ta dostignuća, istoričari sporta sve više pažnje posvećuju istraživanjima koja se upravo osvrću na tumačenja umjetnosti u odnosu na istoriju sporta. Iako inkorporirana u širi kontekst kulture, umjetnost, odnosno vizuelne predstave sporta i sportista pružaju nam cjelovitiji uvid u istoriju sporta i njegov društveni i kulturni proces. Usvajanjem vizuelnih metoda i analizom *umjetnosti istorije sporta* u mogućnosti smo da utvrdimo kulturni značaj i društvene odnose određenih sportskih tema u umjetnosti ili istoriji sportsko- takmičarske umjetnosti.

Metode

Ikonografski i ikonološki pristup i metodologija istraživanja korišćena u istoriji umjetnosti, mogu nam poslužiti kao osnov za analizu istorije sporta i dekodiranje kulturnih, socijalnih, političkih, nacionalnih normi i konteksta u kojima je sport nastao i/ili se razvijao. Primjenjujući interdisciplinarni pristup, analizirajući umjetničko djelo kao empirijski dokaz ili kao pomoćno sredstvo u rekonstrukciji stvarnosti, otvaraju nam se nove mogućnosti sagledavanja novih perspektiva na osnovu kojih možemo da prikazemo sasvim drugačije sagledavanje istorije sporta ali i kulturnih, društvenih, socijalnih značenja koje je sport ostavio na širi društveni kontekst i svijet u kom živimo.

Rezultati sa diskusijom

Sagledavajući nove perspektive istraživanja u umjetnosti i sportu, u kojima su nam pomogla istraživanja, primjenjiva na obje ljudske djelatnosti, preuzeta iz polja istorije umjetnosti, kulturnih studija, filma, medijskih studija, antropologije, vizuelne sociologije i psihologije, imamo potpuniji uvid u istoriju sporta i istoriju umjetnosti. Tako, npr. na osnovu prvih vizuelnih prikaza u pećini Lasko u Francuskoj, danas sa sigurnošću možemo da tvrdimo da su se ljudi bavili sportom još prije 17000 godina. Danas, bas kao i tada, umjetnost nam vizualizuje (sa napomenom da moramo biti svjesni slobodne i subjektivne interpretacije umjetnika) prošlost i sadašnjost, kolektivna sjećanja, memorišući, na taj način, kulturne i sportske ideale datog vremena.

Zaključak

Na osnovu kratkog pregleda vizuelnih izvora – umjetničkih djela inspirisanih sportom, i njihove analize sprovedene na osnovu seminologije, ikonografije (odnosno dekodiranja umjetničkog djela kroz analizu detalja i značenja), ikonologije (studije značenja nastale na osnovu analize predmeta, simbolizma, stila itd), analize diskursa i kulturnih studija, koje će biti izložene u radu, pružićemo budućim istraživačima složeniji, ali i raznovrsniji i cjelovitiji teorijski pristup sportu i istoriji istog.

Literatura

1. Huggins, M. (2015). *The Visual in Sport History: Approaches, Methodologies and Sources*, The International Journal of the History of Sport. 32:15, 1813-1830.
2. Best, D. (1980). *Art and sport*. Journal of Aesthetic Education, 2, 69–80.

Ključne riječi: umjetnost, sport, vizuelne predstave sporta, ikonologija, ikonografija, istorija umjetnosti, istorija sporta.

KORELACIJA SAMOPOŠTOVANJA I KOMPETENCIJE U SPORTSKIM AKTIVNOSTIMA KOD PREDADOLESCENATA

Dorđe Mačvanin¹, Nenad Mačvanin², Uglješa Ivanović³

¹Alfa BK Univerzitet, Fakultet za menadžment u sportu, Beograd, Srbija

²Fakultet za sport, Univerzitet Union, Beograd, Srbija

³Telekom Srbijagas. Beograd, Srbija

Uvod

Cilj ovog istraživanja bio je ispitivanje odnosa između samopoštovanja predadolescenata sportista i nesportista, kao i povezanosti između procena sopstvenih kompetencija i učeničke procene mišljenja prijatelja, roditelja i trenera o sportskim aktivnostima. Osobe koje imaju bolju sliku o sebi obično imaju i više puzdanja u vlastite kompetencije i veća očekivanja uspeha, što posledično uzrokuje povećane motivacije i upornosti u postizanju životnih ciljeva. Način na koji pojedinac doživljava sebe značajna je komponenta ličnosti, naročito zato što je slika o sebi korelirana s percepcijom drugih osoba, situacija i pogleda na svet. Razvoj slike o sebi korelirano je s potrebom za prihvatanjem, poštovanjem, potporom, toplinom iz okoline (roditelji, nastavnici, treneri, vršnjaci, crkva), pri čemu nezadovoljenje tih potreba nepovoljno utiče na razvoj pojma o sebi.

Uzorak i metode

Uzorak je činilo 345 učenika u Valjevu, muškog pola, prosečne starosti 12,54 (SD = 1.19). Od ukupnog broja, 80 (45.71%) ispitanika aktivno se bavi sportom, a 95 (54.28%) se ne bavi sportom. Poduzorak sportista (fudbaleri, košarkaši, odbojkaši, rukometaši, atletičari i karatisti) su činili ispitanici koji aktivno treniraju i učestvuju na zvaničnim prvenstvima Republike Srbije više od dve godine. Primenjena su dva merna instrumenta: Upitnik samopoštovanja i Upitnik percepcije sportskih aktivnosti. Linearna povezanost između kvantitativnih varijabli ispitivana je neparametrijskim Spirmanovim testom korelacije rangova, jer distribucija vrednosti u jednom ili drugom poduzorku nije ispunjavala zahteve Gausove raspodele. Za ispitivanje značajnosti razlika aritmetičkih sredina na manifestnim varijablama između nezavisnih grupa ispitanika koji se bave i ispitanika koji se ne bave korišćeni su Man-Vitnjev (*Mann-Whitney*) U – i Wilcoxonov neparametrijski testovi.

Rezultati i diskusija

Rezultati su pokazali da se od ukupnog broja učenika 21.34% aktivno bavi sportom, a najviše fudbalom i odbojkom. Rezultati Man-Vitnjev U i Wilcoxonovog W – neparametrijskih testova sugerisali su da nema statistički značajne razlike između ispitanika koji se bave i onih koji se ne bave sportskim aktivnostima u odnosu na varijablu samopoštovanje (MWU = 278.00; Wilcoxon W = 3084.000; $p \geq 0.05$), kao i vrste sportskih aktivnosti koje oni upražnjavaju (MWU = 486.00; Wilcoxon W = 2927.000; $p \geq 0.05$). Spirmanov koeficijent korelacije je pokazao da ne postoji statistički signifikantan uzajamni odnos između samopoštovanja i procene vlastitih sposobnosti predadolescenata ($r = -.165$; $p \leq .05$). Sa druge strane, utvrđena je niska, ali statistički značajna pozitivna linearna korelacija između percepcije sopstvenih sposobnosti i procene mišljenja prijatelja o sportskim aktivnostima u kojima je učenik aktivan ($r = .32$, $p \leq .01$), kao i pozitivna umerena koreliranost percepcije sopstvenih sposobnosti i procene mišljenja roditelja ($r = .47$) i procene mišljenja trenera o sportskim aktivnostima ($r = .59$).

Zaključak

Utvrđena je i niska, ali statistički značajna pozitivna povezanost između percepcije sopstvenih sposobnosti i procene mišljenja prijatelja, roditelja i trenera o sportskim aktivnostima. To pokazuje da uspešniji učenici u sportu veruju da ih zbog toga socijalno okruženje više poštuje. Zato je vrlo bitno da nastavnici podstiču učenike na redovno bavljenje sportskim aktivnostima, kao i da kreiraju radnu

atmosferu u kojoj će se svaki vaspitanik osećati prijatno, što može umanjiti negativne ishode u njihovom daljem razvoju.

Literatura

1. Palacios, E. G., Echaniz, I. E., Fernández, A. R., & de Barrón, I. C. O. (2015). Personal self concept and satisfaction with life in adolescence, youth and adulthood. *Psicothema*, 27(1), 5258.
2. Ramos-Díaz, E., Rodríguez-Fernández, A., Fernández-Zabala, A., Revuelta, L., & Zuazagoitia, A. (2016). Adolescent students' perceived social support, self-concept and school engagement. *Revista de Psicodidáctica*, 21, 339–356.

Ključne reči: učenici, samopoštovanje, sportske aktivnosti, prijatelji, roditelji, treneri

POJAM I MOGUĆNOST PRIMENE NLP-a U SPORTU

Bojana Maksimović

Fakultet za menadžment u sportu, Beograd, Srbija

Uvod

NLP (neuro-lingvističko programiranje) kao metodologija koja proučava način na koji ljudi postižu izuzetne rezultate i uspeh u najrazličitijim oblastima i podučava druge ljude tim tehnikama i veštinama, jedan je od korisnih alata za uspešnije komuniciranje. NLP, kao vojnička veština komunikacije: graciozna, prijatna i veoma korisna (O'Konor, Sejmur, 2000), danas je rasprostranjena u celom svetu i uspešno se koristi u poslu, obrazovanju, sportu, svakodnevnom životu i svim onim oblastima gde postoji potreba za uspešnom komunikacijom, upravljanjem timovima, pregovorima, rešavanjem konflikata, boljom motivacijom, razumevanjem različitosti i uopšte za razvoj ljudskih potencijala. Cilj istraživanja ovog rada je definisanje NLP metodologije kao novog pristupa u radu u oblasti sporta u našoj zemlji, predstavljanje karakteristika NLP-a, kao i utvrđivanje mogućnosti primene NLP-a u sportu.

Metode

Istraživački postupak primenjen u radu je deskriptivnog karaktera. Korišćena su saznanja domaćih i stranih autora iz oblasti NLP-a upotpunjena iskustvom autora kao edukovanog i sertifikovanog NLP praktičara. Rad se zasniva na metodama posmatranja, analizi sadržaja i dedukciji.

Rezultati sa diskusijom

Pomenuti ciljevi bi trebali osnažiti i motivisati sportiste i sportske radnike za upoznavanje i aktivno usvajanje NLP metodologije, kao i stimulisati istraživanje iz pomenute oblasti kako bi se tema približila i popularizovala s obzirom da istraživanja iz oblasti NLP-a u sportu u našoj zemlji gotovo da i ne postoje. Kada je prisutnost NLP-a u sportu u našoj zemlji u pitanju, istraživanjem se došlo do saznanja da nema mnogo literature iz oblasti NLP-a na srpskom jeziku, a iz oblasti NLP-a u sportu ne postoji uopšte. NLP kao vid organizovane obuke u Srbiji postoji od 2000. godine a u svetu se primenjuje odavno i to nam daje razlog za razmišljanje da NLP, koji se pokazao uspešnim u mnogim sferama, primenimo u oblasti sporta i u našoj zemlji.

Zaključak

Upoznavanjem, shvatanjem i primenom NLP metodologije mi kao individue otkrivamo i razumemo svoje uspehe i razvijamo svoj potencijal kako bi ono najbolje što posedujemo došlo do izražaja. Rezultati rada pokazuju da je primena NLP-a u sportu moguća, efikasna a i potrebna. Kako dobiti potrebne resurse za ostvarivanje punog potencijala baš u momemtu kada su nam najpotrebniji, kako prevazići sumnje, strahove, ograničavajuća uverenja i negativne emocije koje sportiste sprečavaju da daju svoj maksimum, kako koristiti pozitivne instrukcije u procesu treninga i uopšte u komunikaciji, samo su neke od premisa na koje NLP uspešno daje odgovore. (Petruzzi, 2011).

Literatura

1. O'Konor, Dž., Sejmur, Dž. (2000). *Uvod u neuro-lingvističko programiranje*. Beograd: Plato
2. Petruzzi, J. (2011). *Excel at Sports*. United Kingdom: DragonRising

Ključne reči: NLP, neuro, lingvističko, programiranje, sport, komunikacija, samorazvoj

KONFLIKTI I NJIHOV UTICAJ NA KREIRANJE ORGANIZACIJSKE KLIME

Almir Mašala, Haris Alić, Denis Čaušević

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja Univerzitet u Sarajevu, Bosna i Hercegovina

Uvod

Mreža poslovanja savremenih kompanija je veoma složena, gdje su ciljevi i interesi pojedinaca i grupa često nepodudarni, te je nemoguće zaobići konflikt kao bitan segment organizacijskog života. Konflikti se u organizaciji ispoljavaju kroz određene suprotnosti koje postoje među ljudima u toku radnog vremena. Kao takav, konflikt u organizaciji je većinom interpersonalan (Einarsen et al., 2016), te se stoga veoma mora voditi računa da nebi prerastao u poslovni mobing (Baillien et al., 2015). Organizacijski konflikti su danas općeprihvaćeni, pa se i njihovo kontrolirano i umjereno stimuliranje opravdava u uvjetima stagnacije preduzeća i nedostatka kreativnih rješenja (Božac, et al., 2008). Konflikti ne ukazuju ni na šta drugo nego na postojanje velike količine različitosti unutar organizacije, što bi menadžeri trebali prihvaćati i iskorištavati u postizanju što boljih rezultata. Konflikti se mogu tumačiti kao nesklad između različitih zahtjeva pojedinaca ili grupa, dok je za izlazak iz konfliktne situacije potrebno definirati zajedničke interese i ciljeve, u svrhu pronalaska načina za njegovo otklanjanje. Stoga, osnovni cilj ovog rada predstavlja analiza konflikta u sportskoj organizaciji te njegov uticaj na kreiranje pozitivne radne atmosfere.

Metode

Ovim preglednim člankom na osnovu dosadašnjih istraživanja nastojale su se analizirati sve dobre i loše strane konflikta u sportskim organizacijama. Pregledom dobijenih rezultata pristupilo se analizi i donošenju zaključaka kojim bi se na što efikasniji način pojasnili pozitivni i negativni učinci konflikta na kreiranje organizacijske klime unutar sportskih organizacija.

Rezultati sa diskusijom

Konflikti su sastavni dio sportskih organizacija, oni su neizbježan ali i koristan dio u svim organizacijama, sve dok su pod kontrolom. Za rješavanje i prevenciju intergrupnih konflikata neophodno je efikasno rukovodstvo odnosno menadžer, koji treba da ima sposobnost da spriječi ovakve konflikte, odgovarajućom strategijom. Intergrupni konflikt je onaj koji nastaje između dvije ili više grupa unutar organizacije. To su vrlo česti konflikti u kojima obično učestvuju svi članovi sukobljenih grupa, te zato mogu biti vrlo intenzivni i opasni po organizaciju. Uzroci su najčešće vezani za distribuciju rijetkih resursa i organizacionu strukturu. Pored ove dvije vrste konflikta, postoji i podjela konflikta prema hijerarhiji članova koji učestvuju u konfliktu, a oni se dijele se na vertikalne i horizontalne. Vertikalni konflikt je onaj koji se dešava između nadređenog i podređenog, dok se horizontalni konflikt javlja na istom nivou hijerarhije u organizaciji. Glavni uzroci nastajanja vertikalnog konflikta: psihološka udaljenost (pri čemu zaposlenici na nižem položaju ne osjećaju da su uključeni u organizaciju), moć i položaj (zaposlenici se osjećaju nemoćnim), razlike u vrijednostima, ideologiji i oskudni resursi.

Zaključak

Ključne uloge u rješavanju konflikata imaju menadžeri svih nivoa. Konflikt u organizacijama može imati pozitivni i negativni efekat na performanse rada i međuljudske odnose u organizaciji. Kroz temeljnu analizu naučne i stručne literature, došlo se do saznanja da organizaciona kultura ima presudan uticaj na sve aspekte organizacijskog ponašanja, prevenciju rješavanja konfliktne situacije, poslovne rezultate i uspješnost. Rješavanje konflikta utiče na individualno ponašanje članova, ali i na njihovu radnu uspješnost i zadovoljstvo poslovnom organizacijom, dok negativni efekti konflikta dovode do slabljenja međuljudskih odnosa i performansi rada, te mogu dovesti do potpunog uništenja organizacije.

Literatura

1. Einarsen, S., Skogstad, A., Rørvik, E., Lande, Å. B., & Nielsen, M. B. (2016). Climate for conflict management, exposure to workplace bullying and work engagement: a moderated mediation analysis. *The International Journal of Human Resource Management*, 1-22.
2. Baillien, E., Camps, J., Van den Broeck, A., Stouten, J., Godderis, L., Sercu, M., & De Witte, H. (2015). En eye for an eye will make the whole world blind: Conflict escalation into workplace bullying and the role of distribute conflict behavior. *Journal of Business Ethics*, 1(1), 1–15.

Ključne reči: organizacija, konflikt, menadžment, menadžer, mobing, posao

OČUVANJE ŽIVOTNE SREDINE NA PRIMERU SPORTSKOG OBJEKTA

Zoran Mašić¹, Aleksandar Aničić², Ivana Parčina³

¹Visoka škola za poslovnu ekonomiju i preduzetništvo, Beograd, Srbija

²Sokolsko društvo Beograd Matica, Beograd, Srbija

³Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Međusobna povezanost savremenog sporta i ekologije je evidentna i nedvosmislena. Kao što su neophodni što bolji uslovi spoljašnje sredine za organizam koji se tokom vežbovnih aktivnosti podvrgava povećanim naporima, tako je i za uspešno boravljenje ljudske zajednice na našoj planeti potrebno očuvati njenu homeostazu (Mašić, 2006a). Savremeni sport, kao i industrija sporta, sa svojim izuzetnim nivoom rasta i ogromnom rasprostranjenošću imaju obavezu, odnosno brojne razloge za kontinuiranu pažnju u sferi očuvanja životne sredine. Usvajanjem prakse zaštite životne sredine uz istovremeno poboljša

, kao i milionima ljudi kako se može bolje upravljati životnom sredinom.

Metode

Studijom slučaja je obuhvaćen sportski objekat *Staples Centar* iz Los Anđelesa u američkoj državi Kaliforniji, Studijom slučaja je obuhvaćen sportski objekat *Staples Centar* iz Los Anđelesa u američkoj državi Kaliforniji, a osnovne metode primenjene u razmatranju ove tematike bile su metode analize i sinteze.

Rezultati sa diskusijom

Od samog početka rada ovog izuzetnog sportskog objekta, njegov operativni tim je iznalazio mogućnosti za što efikasnije funkcionisanje. Kapacitet sale je oko 20.000 posetilaca, a namena objekta je održavanje sportskih događaja poput NBA, VNBA i NHL timova, zatim održavanje koncerata, porodičnih emisija, dodela muzičkih Gremi nagrada i drugih događaja visokog profila. Troškovi izgradnje su iznosili oko 400 miliona dolara. (AEG), *Staples Centar* je postao lider u efikasnom ekološkom funkcionisanju. U tom smislu između ostalog, raspolaže sa 1727 solarnih panela na krovu, visoko efikasnim osvetljenjem, opremom i sistemom upravljanja energijama, bezvodnim pisoarima i dr. AEG i *Staples Centar* su razvili sistem upravljanja zaštitom životne sredine sa preporukama za zaposlene u svom svakodnevnom radu, sa ciljem smanjenja negativnih uticaja na životnu sredinu. Sve ovo je rezultiralo da *Staples Centar* postane prva arena u Sjedinjenim Američkim Državama sa ISO 14001 sertifikatom za upravljanje životnom sredinom (od 2010. godine), koji predstavlja pisani program kojim se određuju ciljevi i praksa zaštite životne sredine.

Zaključak

Cilj ovog rada je da se ukaže na neke od mogućnosti savremenog sporta i sportske industrije za očuvanje životne sredine. U tom smislu sve veći broj klubova u svom funkcionisanju teži i ka ekonomskoj racionalnosti, što se naročito može ostvariti i vidljivo je kroz poslovanje sportskih objekata. Značajne uštede se mogu, a danas i ostvaruju, kroz energetska efikasnost sportskih objekata, počev od konzervacije vode, reciklažu, primenu obnovljivih izvora energije, bezbednijih hemikalija, sistema rasvete, zagrevanja i hlađenja.

Literatura

1. Mašić, Z. (2006a). Teorija sporta. Beograd: Fakultet za menadžment u sportu.
2. Mašić, Z. (2006b). Menadžment sportskih objekata. Beograd: Fakultet za menadžment u sportu.

Ključne reči: Sport, životna sredina, sportski objekti

POUZDANOST KINETIČKIH I KINEMATIČKIH VARIJABLI KOD SKOKA IZ SASKOKA

Milan Matić

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerzitet u Beogradu¹

Uvod

Da bi se preciznije odredio uticaj visine saskoka na biomehaničke varijable neophodno je ispitivati saskoke sa većim brojem skokova, različitih visina i utvrditi najpouzdanije varijable. Relativno širok opseg optimalne visine saskoka (DH_{opt}) je posledica različitih faktora za koje se u analiziranoj literaturi smatra da mogu značajno uticati na DH_{opt} i da neki od njih nisu dovoljno istraženi, što ograničava njihovu praktičnu primenu u trenažnom procesu. Sa tim u vezi definisan je cilj koji se odnosi na određivanje pouzdanosti ispitivanih zavisnih kinetičkih i kinematičkih varijabli kod skoka iz saskoka.

Metode

Korišćeno je osam visina saskoka u opsegu od 0.12 do 0.82 m. Sa svake visine izvodilo se 5 skokova maksimalnog intenziteta na tenzometrijskoj platformi. Instrukcija je bila da se postigne što viši skok, sa što kraćim trajanjem odskoka (Makaruk & Sacewicz 2011) i što manje fleksije u zglobov kolena tokom doskoka (Taube et al. 2012). U eksperimentu je učestvovalo 30 ispitanika (studenata Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja), prosečnog uzrasta 20.73 ± 1.26 godina, telesne mase 77.4 ± 9.5 kg i visine 1.84 ± 0.07 m. Za merenje i prikupljanje varijabli korišćena je tenzometrijska platforma (AMTI, Inc., Newton MA, USA), montirana i kalibrisana prema uputstvima proizvođača. Za određivanje pouzdanosti ispitivanih varijabli korišćen je intraklasni korelacioni koeficijent (ICC) (Sole i sar. 2007 prema Munro i sar. 1986).

Rezultati sa diskusijom

Dobijeni rezultati su u opsegu od umerene do veoma visoke pouzdanosti za varijable snaga tokom ekscentrične (PP_{ecc} i PM_{ecc}) i koncentrične (PP_{con} i PM_{con}) faze odskoka. S obzirom da su dobijene veoma visoke vrednosti ICC za varijable PP_{con} i PM_{con} može se sugerisati njihovo korišćenje za doziranje intenziteta i određivanje DH_{opt} .

Vrednosti ICC za varijablu RSI prema autorima Byrne i sar. (2010) je veoma visoke pouzdanosti. S obzirom da su u oba istraživanju za uzorak ispitanika korišćeni fizički aktivni studenti kao uzrok dobijanja nižih vrednosti pouzdanosti u ovom istraživanju je verovatno posledica korišćenja većeg opsega visina saskoka (od 0.12 do 0.82 m) nego kod Byrne i sar. (2010).

Jednofaktorskom $ANOVOM$ utvrđene su značajne razlike između tri pokušaja kod saskoka sa 0.12 i 0.82 m. Može se smatrati da su "krajnje" visine saskoka uticale u određenoj meri na modifikovanje tehnike odskoka što je uticalo na dobijanje statistički značajnih razlika određenih varijabli između tri pokušaja.

Zaključak

Dobijanje višeg nivoa pouzdanosti zavisnih kinetičkih i kinematičkih varijabli tokom koncentrične u odnosu na ekscentričnu fazu odskoka je prouzrokovano razvijanjem velikih udarnih sila u trenutku kontakta sa podlogom i korišćenja ekscentrične faze prvenstveno za stvaranje uslova koji će omogućiti generisanje optimalne sile, snage itd. kasnije tokom koncentrične faze odskoka sa ciljem realizovanja maksimalnih performansi.

Literatura

1. Byrne, P.J., Moran, K., Rankin, P., & Kinsella, S. (2010). A comparison of methods used to identify 'optimal' drop height for early phase adaptations in depth jump training. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 24, 2050-2055.
2. Sole, G., Hamren J., Milosavljević S., Nicholson H., & Sullivan J. (2007). Test-Retest reliability of isokinetic knee extension and flexion. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 88, 625-631.

Ključne reči: maksimalna visina skoka, snaga mišića, reaktivni indeks izvođenja.

PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE TEHNIČKE PRIPREME U PRIPREMNOBOM PERIODU MLADIH GIMNASTIČARA

Marko Medak¹, Sonja Pajić Kocić², Vladan Vukašinović²

¹Fakultet za fizičku kulturu i menadžment u sportu, Univerzitet Singidunum, Beograd, Srbija

²Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija

Uvod

Trening gimnastike je planska i sistematski vođena psihofizička aktivnost, koja je usmerena ka razvoju značajnih antropoloških dimenzija neophodnih za uspeh u sportskoj gimnastici. To je proces u kojem se omogućava uporedo savladavanje novih gimnastičkih vežbi i kretanja najšireg spektra sa motoričkim informacijama do stepena automatizma. Savremeni trening u sportskoj gimnastici, kao i u ranom uzrastu vežbača, karakterišu složena koordinaciona kretanja u uslovima izraženih napora, zbog čega je neophodno poznavanje i poštovanje osnova planiranja i programiranja treninga. Od nivoa tehničke pripremljenosti gimnastičara u velikoj meri zavisiće njegova uspešnost na takmičenju. Prilikom planiranja i programiranja tehničke pripreme, trener bi trebalo da poznaje Pravila i propozicije za odgovarajuću takmičarsku kategoriju, kao i principe treninga i zakonitosti podizanja forme. Pri tome treba da ima u vidu individualne karakteristike vežbača, naročito tehničke mogućnosti i fond tehničkog znanja.

Metode

U radu su primenjeni metod analize sadržaja i deskriptivni metod. Problem rada se odnosi na deficitarnost mera u realizaciji tehničke pripreme gimnastičara u sportskoj praksi, u pripremi za zvanična takmičenja na nacionalnom nivou. Predmet ovog rada je planiranje i programiranje tehničke pripreme u pripremnom periodu mladih gimnastičara. Cilj rada se sastoji u utvrđivanju predloga adekvatnog i racionalnog plana i programa tehničke pripreme gimnastičara treće selekcije Gimnastičkog saveza Srbije.

Rezultati sa diskusijom

U skladu sa osnovnim ciljem istraživanja, na osnovu analize sadržaja takmičarskih sastava predložena je tehnička priprema kroz faze i cikluse pripremnog perioda za kategoriju treće selekcije. U planiranju tehničke pripreme, njenih sadržaja, sredstava, obima i intenziteta u okviru godišnjeg ciklusa osnovna polazišta bila su zvanični kalendar takmičenja i izbor takmičenja na kojima će se nastupati. Izrađen je godišnji plan sa dva polugodišnja makrociklusa. Prikazan je i obrađen pripremn period prvog makrociklusa, čiji je cilj uspešan nastup na takmičenju Prvog kola Pionirske gimnastičke lige Srbije i ostvarivanje kvalifikacione norme za glavno takmičenje sezone. Dalje su definisani mezociklusi i mikrociklusi, u okviru opšte i specifične faze prvog polugodišnjeg ciklusa. Sadržaji koji se primenjuju razvrstani su prema kompleksnosti i specifičnosti na pripreme vežbe i vežbe za usavršavanje.

Zaključak

Stabilna tehnika predstavlja veoma značajan faktor uspešnosti, naročito tokom početnih godina treniranja kada se usvajaju bazične vežbe. Pored kalendara i izbora takmičenja u definisanju godišnjeg plana tehničke pripreme neophodno je pridržavanje principa i pravila periodizacije, kao i poštovanje svih principa i zakonitosti planiranja treninga. Za mlađe kategorije, uz poštovanje karakteristika uzrasta i individualnih sposobnosti, uglavnom se preporučuje godišnji plan sa najviše dva takmičenja u sezoni. Takav plan sadrži duge pripreme periode, što omogućava razvoj fizičko-tehničkih sposobnosti i veština. Izbor i definisanje sadržaja u gimnastici, ne bi trebalo presudno vezivati za uzrast i kategoriju, već za biomotoričke sposobnosti i potencijale vežbača.

Literatura

1. Arkaev, L., I Suchili, N. (2009). How to Create Champions: The Theory and Methodology of Training Top- Class Gymnasts (Gymnastics). Aachen: Meyer & Meyer Sport
2. Jemni, M., Friemal, F., Sands, W., Mikesky, A. (2001). Evolution of the physiological profile of gymnasts over the past 40 years. A review of the literature. Can J Appl Physiol 26: 442-456.

Ključne reči: muška sportska gimnastika, tehnička priprema, pripremni period, periodizacija, planiranje, programiranje

OSNIVANJE I RAD PRIVATNIH ŠKOLA ZA FIZIČKO VEŽBANJE U KNEŽEVINI SRBIJI

Sladana Mijatović

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu, Srbija

Uvod

I pored toga što su u Srbiji razvijani različiti tradicionalni oblici takmičenja, organizovani oblici fizičkog vežbanja građana javljaju se tek polovinom 19. veka, osnivanjem prvih privatnih škola. U njima su zainteresovani građani učili nove veštine, sticali snagu, spretnost, okretnost, sa ciljem da postanu jači, brži, izdržljiviji.

Metod

U radu je primenjen istorijski metod.

Rezultati i diskusija

Privatne škole u Srbiji se osnivaju sredinom 19. veka. U početku su to uglavnom bile škole mačevanja, što je i razumljivo jer je ova veština u srpskom narodu negovana i razvijana kao deo viteške i vojne obuke, a zatim se javljaju i drugi oblici borenja. Kasnije se pojavljuju i škole plivanja i gimnastike. Privatne škole za mačevanje: Atanasije Nikolić osniva u Kragujevcu 1839. godine „Školu fehtovanja“. Slične škole u Beogradu otvaraju Jovan Ninić 1843. godine, Đorđe Marković – Koder 1848. i Karl Vilmes 1851. godine. Privatne škole za plivanje: Kosta Lepojevič i Dimitrije Danić na Savi (Beograd) 1843. otvorili su „Školu plivanja“ sa ograđenim plivalištem i učiteljem plivanja. Slikarska škola Steve Todorovića otvara se u Beogradu 1857. godine. U njoj je Steva mlade podučavao slikarstvu, učio pevanju, vežbao ih u mačevanju i organizovao im telesno vežbanje (Šiljak, 2007). Privatna škola gimnastike - Askanijus Sedlmajer, koji je u više beogradskih škola predavao gimnastiku, 1866. godine otvara školu gimnastike za odrasle uz odobrenje ministra prosvete (Ilić i Mijatović, 2006).

Zaključak

Privatne škole za fizičko vežbanje osnivane su u mnogim mestima Kneževine Srbije. Radile su sa manje ili više uspeha, ali je najznačajnije da su okupljajući omladinu i građane propagirale fizičko vežbanje i tako krčile put dolasku mnogih savremenih oblika fizičke kulture.

Literatura

1. Ilić, S. Mijatović, S. (2006). *Istorija fizičke kulture*. Beograd: D.T.A. TRADE d.o.o.
2. Šiljak, V. (2007). *Istorija sporta*. Beograd: Fakultet za menadžment u sportu.

Ključne reči: privatne škole, fizičko vežbanje, Kneževina Srbija, mačevanje

SRPSKI FUDBAL U TRANZICIJI

Milovan Mitić, Velibor Đurić, Ljiljana Jovanović

Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Tranzicija kroz koju Srbija još uvek prolazi uticala je i na razvoj fudbala u našoj zemlji. Zbog promenjenog statusa privrede kao i državnog uređenja klubovi nisu mogli da funkcionišu na starim principima. Zbog nemogućnosti stabilnog izvora finansiranja klubovima je prodaja igrača bio osnovni izvor finansiranja. Takvo opredeljenje klubova nije pratila i adekvatna organizacija, pa većina klubova posluje sa negativnim bilansom poslovanja.

Metode

U ovom radu su korišćene dijaletička i metoda komparativne analize. Posebna pažnja je posvećena analizi iskustva klubova iz zemalja Evropske Unije i formiranje konkurentno sposobnih i profitabilnih fudbalskih klubova.

Rezultati sa diskusijom

Dvadesete godine prošlog veka obeležene su potresima i lomovima u svim sferama društvenog života i bile su svojevrsno iskušenje za klubove koji su jedva egzistirali i opstajali. Država opterećena ratovima i sveopštom krizom, devastirana privreda nisu bile u stanju da daju sportu bilo kakvu značajnu podršku. U takvom ambijentu pojavljuju se pojedinci koji preuzimaju finansiranje klubova i postaju njihovi „vlasnici“. Objektivno, ulazak svežeg kapitala, uglavnom njihovog ličnog porekla, pomogao je da većina klubova preživi. Međutim, opravdano se postavlja pitanje sportske kompetentnosti novokomponovane „elite“. Evropski klubovi su u prethodnom periodu sproveli transformaciju kako bi učestvovali na visokoprofitabilnom fudbaskom tržištu. Oni su organizovani kao proizvodno-privredna društva (Radaković, 2015). Takav način organizacije podrazumeva visoko-stručni profesionalni menadžment, bez obzira na različitosti vlasničke strukture u klubovima (Ridošić, 2010).

Zaključak

Organizaciona šema u većini profesionalnih klubova u Srbiji uspostavljena je po ugledu na većinu evropskih profesionalnih klubova. Međutim, u praksi je dominantan neformalan i vaninstitucionalan način upravljanja. Svest ljudi koji upravljaju našim klubovima je na nivou perioda kada su klubovi finansirani od strane društvenih preduzeća i državnih fondova. U klubovima je neminovna radikalna transformacija koja nije sprovedena u ranijem periodu u skladu sa unutrašnjim i spoljašnjim potencijalima svakog kluba.

Literatura

1. Radaković, M. (2015). *Modeli upravljanja uspešnim fudbalskim klubovima*. Doktorska disertacija. Sremska Kamenica: Fakultet za sport i turizam, Univerzitet Edukons.
2. Ridošić, C. (2010). *Značaj i uloga lidera u stvaranju modela uspešnosti sportske organizacije*. Doktorska disertacija, Beograd: Alfa Univerzitet, Fakultet za menadžment u sportu.

Ključne reči: tranzicija, fudbal, menadžment

LIDERSKE POZICIJE ŽENA U OLIMPIJSKOM POKRETU

Ivana Parčina

Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Značajan prirast žena u takmičarskom programu Olimpijskih igara koji se beleži zaključno sa igrama u Riju 2016. godine, otvorio je pitanje realizacije i drugih odluka MOK-a, a pre svega onih koje se odnose na učešće žena na liderskim pozicijama u sportskom pokretu. Od predsednika MOK-a, Huan Antonia Samarana, 1981. godine je potekla inicijativa za uključenje žena kao članova MOK-a (116 članova – 12 su žene). Na Olimpijskom kongresu u Parizu (1994) uočeno je da nema dovoljno žena u Pokretu. U maju 1994. godine održana je Prva međunarodna konferencija posvećena ženi u sportu koja je iznedrila deklaraciju čiji je najznačajniji cilj razvoj sportske kulture koja obezbeđuje i poštuje punu inkluziju žena u svaki aspekt sporta ("Brighton Declaration", 1994). Nakon toga je 1995. formirana radna grupa *Žena i sport*.

Studija koju su u januaru 2004. godine sproveli MOK i Institut sporta i aktivnosti slobodnog vremena iz Engleske, potvrdila je da su ciljevi koje je postavio MOK imali pozitivan uticaj na učešće žena u Izvršnim komitetima nacionalnih olimpijskih komiteta ("Studies on education and sport", 2004). Ova studija je ukazala da je izuzetno važno definisane ciljeve prepoznati kao donju granicu, a nikako kao maksimum učešća žena u Olimpijskom pokretu.

Metode

U radu su primenjeni istorijski, kauzalno-deskriptivni i dijalektički metod. Na osnovu teorijske postavke problema istraživanja definisan je predmet koji se odnosi na heurističko, empirijsko i teorijsko istraživanje uticaja globalnih promena na proces inkluzije žena na liderske pozicije u Olimpijskom pokretu. Cilj je da se kroz razmatranje više aspekata utvrdi i objasni proces zauzimanja liderskih pozicija od strane žena u Olimpijskom pokretu.

Rezultati sa diskusijom

Uticaj žena u Nacionalnim komitetima je porastao, broj žena koje učestvuju u obukama lidera je takođe uvećan, kao i postavljanje žena na pozicije u drugim komitetima. Porast broja žena zabeležilo je 62% Nacionalnih komiteta, a u devet Komiteta žene su bile predsednice - pet u Africi, tri u Evropi i jedna u Americi. Na mestu generalnog sekretara našlo se 14 žena – četiri u Evropi, četiri u Americi, tri u Africi, sve u Aziji i jedna u Okeaniji. Afrika predvodi put ženama liderima, a 2005. godine Zambija je postala druga država koja je na mestu Predsednika i Generalnog sekretara imala žene.

Zaključak

Sprovedena studija je identifikovala i ograničenja učešća žena u liderskim i pozicijama odlučivanja, uključujući i izazov za nominovanjem i izborom žena u Nacionalne federacije zemalja u kojima su tradicionalno muškarci jedini članovi. Rad posebne grupe za prava žena u okviru MOK-a, je direktno unapredio ženski sport. Napredak je postignut zahvaljujući predanom radu žena iz mnogih zemalja, koje su želele da budu deo sportskog pokreta i njegovog razvoja. Olimpijski pokret naročito se zalaže za ravnopravno učešće žena u svim segmentima sporta.

Literatura

1. Brighton declaration on Women and Sport [pdf]. (1994). Preuzeto sa <http://www.icsspe.org>.
2. Studies on education and sport [pdf]. (2004). Preuzeto sa <http://www.isca-web.org/files/Sport%20and%20Multiculturalism%20EU%202004.pdf>

Ključne reči: žene, MOK, sport

ODNOS MEDIJA I SPORTA U RAZVIJENIM DRŽAVAMA U ODNOSU NA DRŽAVE KOJE SU U TRANZICIJI

Aleksandra Perović¹, Vesna Habić², Srećko Bačevac¹

¹Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

²Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

U protekle dve decenije uloženo je mnogo truda u usklađivanje sportske i poslovne funkcije sportskih organizacija kako bi se iste prilagodile političkim, ekonomskim i sociološkim izazovima. Posebni problemi nastali su u konceptima tranzicionih reformi u bivšim komunističkim režimima, uključujući i Srbiju. Promene u državi odrazile su se na vrednosni sistem u društvu i tako uticale i na odnos prema sportu koji je, pak, neizostavni deo savremenog potrošačkog društva. U svemu tome značajnu ulogu zauzima zastupljenost sporta u medijima, čija je primarna funkcija u informisanju. Velike svetske korporacije, sponzorisanjem sportskih događaja, privlače kupce. Dok društva koja nisu obuhvaćena tranzicijom posmatraju sport kao „petu industriju sveta“ (pored naftne, vojne, farmaceutske i industrije savremenih tehnologija komunikacije), dotle se zemlje u tranziciji susreću sa brojnim izazovima u finansiranju, organizaciji i držanju pod kontrolom medijskih i političko-ekonomskih interesnih grupa (Šolaja, 2014).

Metode

U radu je primenjen istorijski metod u cilju davanja hronološkog pregleda tranzicionih promena u našem društvu i ispitivanja položaja, statusa i uloge profesionalnog sporta u zemljama u tranziciji. Pri analizi odnosa između sporta i drugih društvenih struktura, primenjen je teorijsko-analički metod kako bi se ove relacije objasnile. Deskriptiva metoda upotrebljena je kako bi se, na osnovu prikupljenih podataka, pokazalo kako su razvijene zemlje rasterećenije u odnosu na zemlje u tranziciji po pitanju podsticanja razvoja sporta i usmeravanja svojih marketinških poruka na potrošače.

Rezultati sa diskusijom

Rezultati diskusije imaju praktični značaj u postavljanju strateški važnih ciljeva i davanja naučne analize definisanja odnosa između sportskog menadžmenta, javnog sektora i medija. S tim u vezi, rezultati ukazuju na problematiku odnosa između medija i sporta u razvijenim državama, i odnosa medija i sporta u državama koje su u tranziciji. Ovde se pre svega ističe uloga ekonomskih i političkih faktora u profesionalnom sportu, uloga marketinga, koji pravi biznis od sporta, i uloga medija koji služe kao primarno sredstvo kojim se privlače potrošači, tj. gledaoci (Tomić, 1995).

Zaključak

Prema finansijskim analizama, najznačajniji finansijski uticaj u prenosu sportskih mečeva imaju mediji, naročito televizija. Ovakva analiza upućuje na to da se sport posmatra kao značajna ekonomska kategorija. Zbog svoje popularnosti, sport je često zloupotrebljen za razne društveno-političke igre koje se posmatraju kroz prizmu medija. U zemljama u razvoju, društvena politika i uloga medija je usmerena na podsticanje razvoja sporta uopšte, ne samo zbog nacionalnog interesa, već i zbog stvaranja budžetskih prihoda jedne države. Međutim, u zemljama u tranziciji, sport se koristi za sticanje vlasti i prikrivanje loše ekonomske politike, u čemu svakako veliku ulogu imaju i mediji.

Literatura

1. Šolaja, M. (2014). Sport u tranzicionim društvima – nestanak uloge i gubitak rezultata. *SportLogia*. vol.10, br.1, str.1-10
2. Tomić, M. (1995). *Menadžment u sportu*. Beograd: Minetko.

Ključne reči: sport, mediji, komunikacija, marketing, tranzicija

EKONOMSKA VREDNOST U SPORTU

Branko Petković, Marko Mijalković, Nikolina Moldovan

Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Sport i sportske aktivnosti danas možemo smatrati važnim delom društvenog života. To nije slučajno jer sport sve više zauzima značajan ekonomski uticaj i širu ekonomsku vrednost, što je bitno ne samo za dobrobit pojedinca, već i za društvo u celini. On je važan deo nacionalne ekonomije i značajno doprinosi u pogledu potrošnje, ekonomske aktivnosti (mereno kroz BDP) i zapošljavanje. S druge strane, sport utiče na zdravlje ili blagostanje (sreću), a upravo su Olimpijske igre najbolji primer pozitivnih efekata koje sport može da pruži.

Metode

Što se tiče metodskih postupaka i tehnika istraživanja u ovom radu su pretežno korišćene osnovne metode naučnog saznanja i naučnog istraživanja kao što su analiza i sinteza, apstrakcija i konkretizacija, specifikacija i generalizacija, indukcija i dedukcija.

Rezultati sa diskusijom

Godinama unazad, mnoge studije su procenjivale ekonomsku korist od sporta ("Economic Contribution of Sport", n.d.). U tom smislu i ovaj rad predstavlja procenu ekonomskih uticaja u sportu (u odnosu na stvarni svet ekonomije) i ekonomskih vrednosti (u smislu blagostanja ili korisnosti). Kao primer navodi se Engleska i iznose se podaci o ekonomskoj vrednosti sporta poput učešća sporta u ukupnom BDP, procentu zaposlenosti u oblasti sporta i značaju sporta kao industrijske grane ("Sport England", 2010). Prednosti sporta su što bitno utiče na blagostanje i sreću svih nas. Baveći se sportom ljudi su zdraviji, smanjuje se kriminal kod mladih, stimuliše se razvoj društva, a kroz volontiranje ostvaruju se pozitivni efekti na društvo i samog pojedinca.

Zaključak

Sport u pogledu ekonomskog uticaja i šire ekonomske vrednosti potvrđuje da su sportske aktivnosti i delatnosti važne jer značajno doprinose razvoju privrede, a to za posledicu ima i mnoge koristi za pojedinca i razvoj društva.

Literatura

1. *Sport England - Economic Value of Sport in England*. (2010). Sheffield Hallam University. Preuzeto 3. 5. 2017. sa: <https://www.sportengland.org/media/3773/economic-value-of-sport-in-england-1.pdf>
2. *Economic Contribution of Sport*. (n.d.). Clearinghouse for Sport. Preuzeto 3. 5. 2017. sa: https://www.clearinghouseforsport.gov.au/knowledge_base/organised_sport/value_of_sport/economic_contribution_of_sport

Ključne reči: ekonomija, sport, društvo

ATLETIKA NA PARAOLIMPIJSKIM IGRAMA

Eleni Plakona¹, Šiljak Violeta², Rade Stefanović³

¹Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija

²Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

³ Fakultet za sport i fizičko vaspitanje, Univerzitet u Prištini, Leposavić, Srbija

Uvod

Atletika je sportska grana kod koje se na takmičenju najvećim delom izvode prirodni oblici kretanja (Stefanović, Juhas i Janković, 2008, str. 10). Atletska takmičenja se na Paraolimpijskim igrama odvijaju i za muškarce i za žene u svim kategorijama invaliditeta. Od prvih Paraolimpijskih igara pa do danas atletski takmičarski program se menjao. Od 25 disciplina na prvim Paraolimpijskim igrama koje su održane u Rimu 1960. godine, atletski program se proširio na 177 disciplina na Igrama održanim u Rio 2016. godine.

Metode

U istraživanju se koristila istorijska i metoda teorijske analize, kao metode kojima su se logički doveli u sklad prikupljeni podaci o fenomenu atletike na Paraolimpijskim igrama. Koristile su se i kauzalna i deskriptivna metoda istraživanja.

Rezultati sa diskusijom

U cilju postignuća što boljih rezultata para-atletičara, pored kvalitetnog trenažnog procesa, neophodna je upotreba kvalitetnih pomagala koja pripadaju segmentu njihove sportske opreme. Međunarodni paraolimpijski komitet u svojoj povelji u sekciji 2, poglavlju 3.10. je jasno utvrdio pravila korišćenja opreme sportista (<http://www.paralympic.org/the-ipc/handbook>). Kao oficijelni partner Međunarodnog paraolimpijskog komiteta kompanija Ottobock od 1988. godine, na Paraolimpijskim igrama u Seulu, obezbeđuje tehničku podršku tokom održavanja Paraolimpijskih igara u domenu popravke i održavanja opreme tokom trajanja Igara, kako bi sportisti mogli da se što pre vrate na teren. U Londonu 2012. godine na Paraolimpijskim igrama, 88 visoko kvalifikovanih stručnjaka iz 19 zemalja je radilo više od 10500 sati da bi završili 3041 popravku za 1677 sportista iz 123 zemlje (<http://www.ottobock.com/en/paralympics>). Ovi podaci nam ukazuju da je bio prisutan visok radni pritisak kod stručnjaka da bi se razrešili svi nastali problemi.

Zaključak

Atletika predstavlja značajan fenomen na Paraolimpijskim igrama. U svetu, atletika je najmasovniji paraolimpijski sport. Na Paraolimpijskim igrama se atletska takmičenja izvode od samog početka, od Paraolimpijskih igara u Rimu 1960. godine. Velika zastupljenost atletskih disciplina na Parolimpijskim igrama, u odnosu na druge sportske grane, je gotovo oduvek bila prisutna. Atletika sa 177 disciplina dominira u odnosu na ostale sportske grane. Značajno je ukazati na činjenicu da je prisutna kontrola dozvoljenih pomagala koja spada u tzv. tehodoping kontrolu.

Literatura

1. Stefanović, Đ., Juhas, I. Janković, N. (2008). *Teorija i metodika atletike*, Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
2. International Paralympic Committee, <http://www.paralympic.org/the-ipc/handbook>, 27.03.2015.

Ključne reči: Paraolimpijske igre, atletika, ortopedska pomagala

UTICAJ ŽENA NA RAZVOJ SPORTSKE INDUSTRIJE

Igor Radošević¹, Ana Gavrilović²

¹Fakultet za sport, Univerzitet „Union – Nikola Tesla“, Beograd, Srbija

²Fakultet za poslovno industrijski menadžment, Univerzitet „Union – Nikola Tesla“, Beograd, Srbija

Uvod

Problem koji obrađujemo u ovom radu predstavlja uticaj žena na razvoj sportske industrije. Razvojem civilizacije paralelno se menjala i uloga žena, kako u svakodnevnom životu, tako i u samom sportu. Međunarodni Olimpijski Komitet nije promovisao rodnu ravnopravnost prvih pedeset godina, ali je postepeno počeo da menja svoj pogled na ovu temu i prati stavove mnogih razvijenih zemalja koje su počele da gledaju na žene kao ravnopravne u skoro svim sferama života“ (Cleary, 2011). Svedoci smo da određene muslimanske zemlje, iz verskih razloga, šalju svoje sportistkinje da učestvuju na sportskim takmičenjima prekrivene preko celog tela, dok je u drugim zemljama, isto iz verskih razloga, ženama zabranjeno da se bave sportom. Primera radi, u Srbiji su usvojeni zakoni, strategije i akcioni planovi o rodnoj ravnopravnosti (Ministarstvo rada, 2015).

Metode

U radu su pri istraživanju ove teme korišćene istorijska metoda, metode analize sadržaja, deskriptivna i komparativna metoda. Koristeći navedene metode, analizirali smo uticaj žena u razvoju sportske industrije, probleme sa kojima se žene susreću, polnu diskriminaciju i nejednakost u platama.

Rezultati sa diskusijom

Rezultati istraživanja nam ukazuju da vodeći proizvođači sportske opreme, kompanije „Nike“, „Adidas“ i „Reebok“, su svesni činjenice da vrednost ženskog tržišta sportske opreme samo u Severnoj Americi iznosi 14 milijardi dolara. Krajem 2012. godine, Evropska komisija je usvojila predlog zakona koji predviđa da do 2020. godine, najmanje 40% žena bude u upravama velikih evropskih kompanija. U 2013. godini žene su činile samo 17,6% članova odbora najvećih kompanija u Evropskoj uniji.

Zaključak

Diskriminacija u sportu je veoma uočljiva. Analizirajući Forbsovu listu najplaćenijih sportista, primećujemo diskriminaciju pripadnica ženske populacije, gde se na listi 100 najplaćenijih sportista nalaze samo tri žene. Eksploatacija ženske seksualnosti u marketinške svrhe je danas postala normalna pojava u sportu. Atraktivan fizički izgled je krajem prošlog milenijuma sve više dobijao na važnosti. Količina novca koji profesionalne sportistkinje danas zarađuju od nagrada na takmičenjima nije uporediv sa sponzorskim ugovorima koji potpisuju za reklamiranje proizvoda najvećih svetskih kompanija. Uticaj medija predstavlja presudan faktor pri odabiru kompanija za sponzorstva.

Literatura

1. Cleary, J. A. (2011). A Need to Align the Modern Games with the Modern Times: The International Olympic Committee's Commitment to Fairness, Equality, and Sex Discrimination. *Case Western Reserve Law Review* 61(4). Pp. 1285–1313.
2. Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnih pitanja. (2009). *Akcioni plan – Strategija za sprovođenje nacionalne strategije za poboljšanje žena i unapređivanje rodne ravnopravnosti 2010-2015. godine*. Beograd: Preuzeto sa: www.minrzs.gov.rs/files/doc/porodica/strategije/AP%20Strategija%20Rodna%20ravnopravnost.pdf

Ključne reči: ženski sport, diskriminacija, rodna ravnopravnost, zarade sportistkinja

ZNAČAJ PODELE UČESNIKA U OKVIRU ELEMENTARNIH IGARA

Željko Rajković, Vladimir Miletić, Miloš Marković

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu

Uvod

Elementarne igre imaju veliku vrednost u sistemu fizičke kulture. Naočigled jednostavna problematika sadrži brojne segmente od kojih zavisi uspešnost organizacije igre. Način podele učesnika može se tretirati kao zasebna celina elementarnih igara (Rajković i sar., 2016). Ujednačenost ekipa jedan je od ključnih kriterijuma za uspešno organizovanje igre (Višnjić i sar., 2004).

Metode

U radu je korišćena teorijska analiza sadržaja naučne i stručne literature i kauzalna metoda sa sistematizacijom profesionalnog iskustva primenom logičkog, induktivnog i deduktivnog načina zaključivanja.

Rezultati sa diskusijom

Veoma je važno primeniti način podele učesnika koji odgovara samom duhu određene igre. Svaki od načina podele učesnika ima svoje prednosti i mane, specifični uticaj, ali i najpovoljniji trenutak primene. Posebnu pažnju treba obratiti na moguće situacije, kada se pojavljuju najrazličitiji oblici diskriminacije, koji mogu ostaviti trajne efekte na učesnike i pre početka igre.

Zaključak

Definisanje segmenta podele učesnika, promišljanje o primenljivim varijantama i redovna evidencija mogu doprineti ispunjavanju suštinskih ciljeva svake elementarne igre ponaosob.

Literatura

1. Rajković, Ž., Marković, M., Miletić, V., Milanović, I. (2016). *Praktikum iz predmeta Teorija i metodika elementarnih igara*. Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu.
2. Višnjić, D., Jovanović, A., Miletić, K. (2004). *Teorija i metodika fizičkog vaspitanja*. Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu, Beograd.

Ključne reči: ujednačenost ekipa, duh igre, diskriminacija, konspekt, pisana priprema

USPJEŠNOST PRIMJENE OPRATIVNOG MENADŽMENTA U NASTAVI TJELESNOG ODGOJA I SPORTA

Faris Rašidagić, Almir Mašala

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja, Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Uvod

Odnos nastavnika/menadžera prema prema učenicima utječe na uspješno okončanje nastavnog procesa. Pri realizaciji časa, do izražaja dolazi sveukupnost osobina nastavnika (Šunje, 2002). Nastavnik/menadžer nastoji da uspješno realizuje čas međutim, da li menadžerski stil usmjeren ka ostvarivanju efikasnog časa dovede do zanemarivanja učenika i stvaranja odbojnosti prema časovima tjelesnog. U skladu sa postavljenim pitanjem, analizirana je interreakcija između menadžerske umješnosti nastavnika i učeničkog “viđenja” nastavnog procesa.

Metode

Prikupljanje podataka izvršeno je anketiranjem 280 srednješkolaca, a dobijeni podaci komparativno su analizirani. Postavljena su 22 pitanja, a u ovom radu analizirani su slijedeći odgovori: odnos nastavnika sa učenicima, didaktički menadžment i uslovi rada.

Rezultati sa diskusijom

Lee i sar. (2007) ustanovili su da dva faktora utječu na izostajanje učenika: 1. percepcija karakteristika škole i 2. percepcija karakteristika nastavnika/menadžera. Istraživanje koje je provela Škrbo (2014), pokazuje da 3,2% učenika izostaje sa nastave zbog nastavnika. Loša organizacija sata navodi na izostajanje čak 7,26% učenika. U slučaju da nastavnik unaprijedi motivacijski pristup čak 8% učenika bi redovnije prisustvovalo nastavi. Po pitanju didaktičkog menadžmenta, u pripremnom dijelu časa, veliki broj nastavnika ima formalistički pristup (Hašić, 2016). Po pitanju upravljanja učenicima nastavni kadar je (25% nastavnika) u velikoj mjeri zadržao primjenu autokratskog oblika rada (Hašić, 2016), a najveći broj učenika (80%) izostaje upravo zbog ovakvog ponašanja prema njima. U slučaju otklanjanja loših uslova za rad (nedostatak sale, više nastavnih pomagala, bolje uređen prostor) 7,2 % učenika bi više prisustvovalo na časovima tjelesnog odgoja.

Zaključak

Nastavni kadar mora biti spreman na transformaciju uloge “isporučiooca programa učenja” u ulogu aktivnog menadžera. Procese komunikacije i upravljanja treba prilagoditi potrebama učenika, ali pri tom treba izbjeći gubitak efikasnosti nastave po pitanju transformacionih efekata.

Literatura

1. Lee, S.M., Burgeson, C.R, Fulton, J.E., Spain, C.G. (2007). Physical education and physical activity: Results from the School Health Policies and Programs Study. *Journal Sch. Health*; 77(8);435-63.
2. Šunje, A. (2002). Top menadžer, vizionar i strateg. Sarajevo: Tirada. (str. 22)

Ključne reči: Menadžerski profil, Nastavnik, Tjelesni odgoj i sport

HRONOLOŠKE RAZLIKE USVOJENOSTI PLESNIH STRUKTURA UČESNICA FINALA IDO SVJETSKOG PRVENSTVA U ŠOUDENSU 2014. GODINE

Velibor Srdić, Osmo Bajrić

Panevropski Univerzitet Apeiron, Fakultet sportskih nauka, Banja Luka, Bosna i Hercegovina

Uvod

Šoudens je vrlo popularna plesna disciplina u kojoj dominiraju plesne tehnike baleta, džez baleta i savremenog i modernog plesa. Osnovni zadatak je kroz tehniku i dobro plesanje proizvesti šou, poštujući principe dobre kompozicije i dobre prezentacije plesača na sceni uz upadljivi estetski, vizuelni, emotivni i karakterni izražaj. Međunarodna plesna organizacija (IDO) je propisala način vrednovanja i ocjenjivanja elemenata u plesu na taj način da se ocjenjuje tehnika izvođenja, kreativnost plesača, imidž i šou plesača (IDO Dance Sport Rules, 2014). Pri suđenju šoudens takmičenja 2014. godine, koristio se 4-dimenzionalni sistem suđenja, gdje se plesačima (plesnim tačkama), dodjeljuje u svakoj dimenziji minimalno 1 a najviše 10 bodova, tako da svaki plesač dobija minimalno 4, a maksimalno 40 bodova. Dimenzije pri suđenju su tehnika (T), kompozicija/koreografija (C) i imidž (I) i šou (S), te se ovaj sistem pored TCIS naziva još i 4-dimenzionalni sistem suđenja. IDO sistem suđenja sa svojim kriterijima je dobro strukturiran, a posebno imajući u vidu problem subjektivnosti sudija sa kojima se ostale plesne organizacije prilikom suđenja plesača susreću (Prosen i Zagorc, 2013; Dugi, 2015). Osnovni cilj istraživanja bio je da se analizom ocjena nezavisnih sudija utvrdi nivo, razlike i dinamika usvajanja tehnike, kompozicije, šoua i imidža plesačica različite uzrasne dobi učesnica finala Svjetskog prvenstva 2014. godine u Pragu.

Metode

Uzorak ispitanika sačinjavaju plesačice učesnice finala Svjetskog šoudens prvenstva 2014. godine u Pragu. Sve ispitanice čiji ukupan broj iznosi 17 plesačica, podijeljene su u tri subuzorka koje čine: djevojčice (do 11 godina) – 5 ispitanica, juniorke (12-15 godina) – 6 ispitanica i odrasli – seniorke (16 i višegodina) – 6 ispitanica.

Za analizu nivoa, razlika i dinamike razvoja usvojenosti plesnih struktura analizirane su ocjene sedam nezavisnih sudija iz tehnike, kompozicije (koreografije), imidža i šoua.

Rezultati su obrađeni standardnim deskriptivnim postupcima u kojima su izračunate mjere centralne tendencije i mjere varijabilnosti. Testiranje normaliteta distribucije utvrđeno je na osnovu mjera: koeficijent zakrivljenosti (Skewness) i koeficijent izduženosti (Kurtosis).

Rezultati sa diskusijom

Analizom dobijenih rezultata vidljiva je tendencija porasta prosječnih vrijednosti ocjena iz tehnike izvođenja od mlađe uzrasne kategorije (djevojčice) ka najstarijoj uzrasnoj kategoriji (seniorke), što je slično sa rezultatima evaluacije tehničke dimenzije kod gimnastičara (Erceg, Kalinski i Milić, 2014). Prosječne vrijednosti ocjena nezavisnih sudija iz kompozicije kao i kod tehnike izvođenja međusobno variraju u zavisnosti od uzrasne kategorije ispitanica-plesačica uz veoma različite varijabilitet. Kretanje prosječnih vrijednosti ocjena iz imidža pokazuje, kao i u ostalim varijablama u istraživanju, tendenciju porasta od mlađe uzrasne kategorije ka najstarijoj uzrasnoj kategoriji plesačica. Prosječne vrijednosti ocjena nezavisnih sudija iz šoua variraju u zavisnosti od uzrasne kategorije uz veoma različit varijabilitet. Nije teško uočiti da ispitanice – plesačice seniorskog uzrasta u prosjeku imaju izraženije ocjene od ostalih uzrasnih kategorija (8.23), što je u potpunosti razumljivo imajući u vidu dosadašnje stečeno iskustvo u toku treninga i takmičenja. Mjere standardne devijacije ukazuju da je najveća homogenost uzorka ispitanica kod najmlađe kategorije, što pretpostavlja da su djevojčice na istom nivou usvojenosti ocjenjivanih elemenata plesa. Kada su u pitanju mjere asimetrije, dobijeni rezultati pokazuju da nema

značajnih odstupanja od normalne distribucije, izuzev nešto manje odstupanje kod juniorki, vjerovatno zbog perioda intenzivnog rasta i razvoja u kojem se nalaze.

Zaključak

Na osnovu dobijenih rezultata vidljiva je tendencija porasta prosječnih rezultata od mlađih ka starijim uzrasnim kategorijama. Uzrasna kategorija seniorki ima najveće ocjene nezavisnih sudija iz svih ocjenjivanih elemenata izuzev imidža, što je bilo i očekivano, obzirom na dužinu sistematskog trenažnog vježbanja i iskustvo koje su stekli na prethodnim takmičenjima.

Najslabije prosječne rezultate ocjena iz svih ocjenjivanih elemenata postigle su djevojčice, što ne iznenađuje, jer se djevojčice nalaze u procesu učenja i usvajanja specifičnih motoričkih znanja iz plesa. Uzrasna kategorija juniorki postigla je bolje rezultate (ocjene) od djevojčica, ali slabije od kategorije seniorki izuzev ocjene iz imidža.

Literatura

1. Erceg, T., Kalinski, S. D., & Milić, M. (2014). The Score Differences between Elite European Junior and Senior Women Gymnasts. *Kinesiology: international journal of fundamental and applied kinesiology*, 46 (Supplement 2), 88-94.
2. Prosen, J., & Zagorc, M. (2013). Pozitivni premiki tudi v športnem plesu-nov sodniški sistem 2.0. *Sport: Revija Za Teoreticna in Prakticna Vprasanja Sporta*, 61. [In Slovenian]

Ključne riječi: šoudens, djevojčice, juniorke, seniorke, ocjene, nezavisne sudije.

KANONIČKA KORELACIONA ANALIZA MORFOLOŠKIH DIMENZIJA I MOTORIČKIH SPOSOBNOSTI KOD VRHUNSKIH RVAČA

Egzon Šalja¹, Sulejman Šalja², Lulzim Ibri³

¹Fakultet za fizičko obrazovanje, sport izdravlje, Univerzitet Sv. Kiril i Metodij, Skopje, Republika Makedonija

²Fakultet za fizičko obrazovanje i sport, Priština

³ Opština Prizren, sektor sport, Prizren

Uvod

Na uzorku od 103 ispitanika rvača, reprezentativaca iz R. Makedonije, R. Albanije i sa teritorije Kosova, uzrasta od 18.6 ± 0.6 . sprovedeno je istraživanje. Osnovni cilj ovog istraživanja bio je utvrditi kanoničku korelaciju između dva seta varijabli kod ispitanika rvača.

Metode

U istraživanju su primjenjena dva seta varijabli za procjenu morfoloških karakteristika rvača i sistem varijabli za procjenu motoričkih dimenzija rvača (Mikić i sar., 2008).

Rezultati sa diskusijom

Analizom rezultata dobijenih u matrici kroskorelacija, može se zaključiti da su prosječno najviše pozitivni koeficijenti kanoničkih korelacija između posmatranih skupova varijabli ostvarile varijable kojima je mjereno potkožno masno tkivo nadlaktice (ANABNA) i varijable kojima je merena okretnost u zraku (MKTOUZ) i okretnost na tlu (MAGONT), iskret s palicom (MFLISK) i rvački most (MFLRMO), te značajne negativne koeficijente kanoničke korelacije sa varijablama bubnjanje rukama i nogama (MKTBNR) i varijablama repetitivne snage (MRCDZT, MRCSKL, MRCZGP). Takođe, varijabla kojom je mjereno kožno nabor trbuha ostvarila je značajnu pozitivnu kanoničku korelaciju sa varijablom iskret s palicom (MFLISK) i negativnu kanoničku korelaciju sa varijablama MRCDTZ – dizanje trupa u zaklonu i MBAV10- stajanje uzduž na jednoj nozi otvorenim očima. Izgleda da je u ispitivanom uzorku rvača potkožno masno tkivo limitirajući faktor za izvođenje zadataka repetitivne snage, ali da je u pozitivnom odnosu sa uspješnosti izvođenja zadataka koordinacije i gipkosti ruku i ramenog pojasa.

Literatura

1. Kajčevski, A., Nastevski, V i Kostovski, Ž. (2003). *Borenje – tehnika*, Skopje: Pakung.
2. Mikić, B., Shala, S., Goletić, E., Kamberi H. (2008). Relacije kognitivnih sposobnosti i situaciono- motoričkih testova kod rvača. Mostar: *Sportski logos*. br. 10-11, str. 8-10.

Ključne reči: rvači, kanonička korelacija, specifično-motoričke dimenzije

OLIMPIJSKI LEGAT

Violeta Šiljak, Dejan Đurović, Vojkan Selaković

Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

Uvod

Legatom u sportu se mogu smatrati sve planirane i neplanirane, pozitivne i negativne, materijalne i nematerijalne strukture koje su stvorene za ili u kontekstu sportskog događaja i koje nastavljaju da postoje i nakon što se taj događaj završi (Mangan, Dyreson, 2010). Olimpijski pokret je razvijajući svoj menadžment, odavno uvrstio u svoje polje interesovanja tzv. Olimpijski legat. MOK je na sebe preuzeo odgovornost da legat gradova domaćina bude najbolji moguć pa je kroz svoju Povelju (2015, 2) definisao „*promovisanje pozitivnog legata Olimpijskih igara gradovima i zemljama domaćina*“ kao deo misije Olimpijskog pokreta. Predmet ovog istraživanja se odnosi na Olimpijski legat, kao segment Olimpijskog pokreta. Cilj istraživanja je da se ukaže na značaj održavanja Olimpijskih igara za grad koji je domaćin Olimpijskih igara, odnosno, na pozitivne prateće pogodnosti koje ostaju gradu domaćinu po završetku Igara.

Metode

U ovom istraživanju su se koristile sledeće naučne metode istraživanja: istorijska metoda, metoda teorijske analize, komparativna, kauzalna, deskriptivna i deduktivna.

Rezultati sa diskusijom

Legat Igara je kompleksno pitanje imajući u vidu da su benefiti neretko vidljivi tek nakon nekoliko godina. Problem definisanja pojma Olimpijskog legata postaje posebno uočljiv kada se primeti nastojanje organizacionih odbora i nacionalnih olimpijskih komiteta da se koncentrišu na pozitivne aspekte legata (Cashman, 2002), poput unapređenja sportske infrastrukture, povećanja turističkog i ekonomskog potencijala regije ili države, oživljavanja duha zajednice, unapređenje imidža destinacije i prilike za razvoj volonterstva. Treba, međutim, napomenuti i negativni aspekt legata koji se prvenstveno ogleda u povećanju nacionalnog duga koji je prouzrokovan organizacijom velikih međunarodnih takmičenja i pratećim troškovima konstrukcije ali i održavanja infrastrukture koja se prestala koristiti nakon završetka datog događaja.

Zaključak

Kao rezultat povećane upotrebe i formalizacije zaostavštine u modernom Olimpijskom pokretu, pojavili su se mnogi trendovi. To podrazumeva brojne nove vrste legata (npr. ekološke, informacione, obrazovne), promene u naglašavanju tipova legata uključujući tesniju vezu sa gradskim i regionalnim inicijativama za planiranje, njenu održivost, njenu sve veću kompleksnost i međupovezanost koja se nalazi u tipologiji legata, i njeno opšte upravljanje.

Literatura

1. Cashman, R. (2002) Impact of the Games on Olympic Host Cities, Fundamental Olympic Lessons, Olympic Studies Centre, Universitat Autònoma de Barcelona. Preuzeto 02.05.2016 sa (<http://blues.uab.es/olympic.studies/dir/fl.html>).
2. Mangan, J. A., & Dyreson, M. (2010). *Olympic legacies: Intended and unintended: Political, cultural, economic and educational*. London: Routledge.

Ključne reči: Olimpijske igre, legat, grad domaćin

MOTIVI HULIGANIZAMA U SPORTU

Munir Talović, Šemso Ormanović, Eldin Jelešković

Fakultet sporta i tjelesnog odgoja, Univerzitet u Sarajevu, Bosna i Hercegovina

Uvod

Nasilje je vid izraza koji nastaje iz nerješениh, neusklađenih, konfliktnih odnosa koji se dešavaju između individualca, grupa ili društava na globalnom nivou. Za nasilje možemo još kazati da je to jedan vid izraza koji se ogleda u neslaganju i nepristajanju kako na određene forme koje društvo nalaže, tako i na moralno ponašanje individualca. Nasilje u sportu nije fenomen koji je usko vezan samo za savremeno društvo, nego postoji od trenutka kada je sport poprimio oblike javnog natjecanja. Nasilje kao oblik konflikta, a kada su u pitanju sportska takmičenja, datira još od antičke Grčke. Huliganizam je fenomen koji je nastao u savremenom društvu.

Metode

U najvećoj mjeri korištena je metoda analize sadržaja paralelno sa teorijskom analizom, gdje su tekstovi proučavani i segmentirani prema autorstvu, autentičnosti i značenju i sagledane su sve bitne činjenice o tematici.

Rezultati sa diskusijom

Nasilje je jedan oblik konflikta, a koji u sportu može da se definiše kroz različite modele od kojih su najzastupljeniji modeli katarze, kulture i potkulture, imitacije i socijalnog učenja, psihologije gomila i devijantni model u koje se ubraja huliganizam (Koković, 1990.). "Fudbalski huliganizam nije u tolikoj mjeri sociološki ili socijalno-psihološki concept koliko je to konstrukcija političara i medija" (Dunning et al 1985.). Mnogi sociolozi smatraju da su 60-te godine utjecale na razvoj huliganizma jer se i tehnologija u to vrijeme počela intenzivno razvijati, gdje su ljudi imali mogućnost da nasilje vide na televiziji. Mediji su počeli interesovati javnost za brutalno ponašanje navijača na utakmicama i na taj način pridobili pažnju naroda i povećali promociju ovakvog jednog fenomena. Za vrijeme 70-tih i 80-tih medijsko izvještavanje podiže se na viši nivo, gdje sve do danas ima svoje mjesto u tabloidima i gdje mu mediji daju impresivnu pažnju (Carnibella et al.1996.). Huligani uživaju u ovakvoj pažnji, nažalost, i samim tim prave veće skandale da bi dospjeli u medije. Mediji su doprinijeli da huligani ne budu više anonimni nego da se piše o njima kroz medije i na taj način reklamira ili širi nasilje. Glavni uzrok konflikata, općenito i u sportu, je individualno nezadovoljstvo. Sportski događaj je mjesto gdje mogu da ispolje svu svoju energiju i da se oslobode stresa koji im pravi ili nezadovoljavajući posao/karijera, ili nezaposlenost, ili nešto treće. Uzroci mogu biti i problemi u porodici, ili jednostavno nezadovoljstvo sa kojim gleda u svakom pravcu.

Zaključak

Uzrok huliganizmu jeste društveni sloj navijača i to najčešće najniži sloj koji je većinski uzrok ovom ponašanju. Uzrok ovakvom ponašanju jeste da se mladi ljudi nisu uklopili u određenim sferama života i način da pokazuju ovakvo ponašanje jeste njihov motiv i samopouzdanje. Mediji svojim senzacionalizmom podstiču nasilje i samim tim stvaraju u javnosti paniku koja je moralnog karaktera, a sa druge strane ukoliko su mediji rezervisani, onda utiču na njegov pad.

Literatura

1. Carnibella, G., Fox, A., Fox, K., McCann, J., Marsh, J., & Marsh, P. (1996). Football violence Europe. Oxford, Unpublished report to the Amsterdam Group.
2. Dunning, E., Murphy, P., Williams, J., & Maguire, J. (1984). Football hooliganism in Britain before the first world war. *International Review for the Sociology of Sport*, 19 (3-4), 215-240.

Ključne reči: nasilje, sport, sportska publika, mediji

BEZBEDONOSNI ASPEKTI VISOKORIZIČNIH SPORTSKIH DOGAĐAJA

Jovan Veselinović¹, Radovan Ilić², Mario Brancato¹

¹Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, Beograd, Srbija

²Fakultet za fizičku kulturu i menadžment u sportu, Univerzitet Singidunum, Beograd, Srbija

Uvod

Organizacija sportskog događaja predstavlja složenu aktivnost koja pre svega zahteva dobru organizaciju i dobru koordinaciju, kako u vremenu tako i u prostoru. Organizacija mečeva koji su proglašeni visokorizičnim su probudile motiv da se stvori model koji će pomoći u organizaciji bezbednosti takvih mečeva i dovesti do otklanjanja uzroka koji su neretko dovodili do neželjenih scena i tragičnih posledica na sportskim manifestacijama.

Metode

Da bi se lakše odredili uzroci nasilja na sportskim priredbama postavlja se pitanje: da li primitivno, nekulturno, necivilizovano ponašanje sportske publike možemo smatrati njihovim unutrašnjim problemom ili ćemo gledati i objašnjavati širim društvenim kontekstima (Veselinović, 2012). Analiza modela psihologije gomile i njegovo izučavanje će nam pomoći da dobijemo jasniju sliku i otkrijemo motive koji se javljaju kod omladine, a koji ih navode na destruktivno ponašanje, na gubitak samokontrole, stapanje u masu i organizovanje nasilničkih zajedničkih akcija. Sociološki pristup je neophodan za razumevanje pojave masovnih fenomena na sportskim borilištima u određenim trenucima i u određenim društvenim uslovima koji dovode do tih pojava.

Rezultati sa diskusijom

Postoje različiti motivi i uzroci koje podstiču agresivno ponašanje kroz koje ljudi nalaze da im pomaže da postignu svoje ciljeve. Nasilje može da se suzbije samo otklanjanjem onoga što ga podstiče i menjanjem motiva koji ga izazivaju (Đurđević, 2012). Problem leži u tome što je kod nekih gotovo nemoguće da pronađu neki drugi životni put ili bekstvo od svakodnevnog života, siromaštva, raznih tragičnih okolnosti koje su refleksija stanja u društvu.

Zaključak

Radi uspešne organizacije sportskog događaja potrebno je neprestano postavljati pitanja vezana za uspešno funkcionisanje menadžmenta, odnosno šta je potrebno uraditi da bi se smanjio ili izbegao rizik pre, za vreme i posle sportske priredbe naš sport u poslednje vreme prolazi kroz određenu krizu. Na menadžmentu sportskih organizacija je velika odgovornost u budućnosti i garancija većoj sigurnosti u periodu koji dolazi.

Literatura

1. Veselinović, J. (2012). Menadžment sportske organizacije. Beograd: Sportski savez Srbije
2. Đurđević, N. (2012). Obaveza organizatora sportske priredbe da obrazuje odgovarajuću redarsku službu, Bezbednost (1), str 146-165.

Ključne reči: menadžment, bezbednost, sportski događaj

SPORT PO BOLONJI KAO JEDAN OD ISHODA TRANZICIJE

Nenad Živanović¹, Petar Pavlović², Nebojša Randelović³

¹FIEP sekcija za istoriju fizičkog vaspitanja i sporta, Niš, Srbija

²Fakultet fizičkog vaspitanja i sporta, Banjaluka, Republika Srpska

³Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Niš, Srbija

Uvod

Osamdesetih godina 20. veka, kada je filozofija neoliberalizma počela da se intenzivno širi po svetu, pojavili su se vidljivi znaci želje da se ka demokratiji (ma šta se pod tim terminom podrazumevalo), krene svim sredstvima. Zbog toga se govorilo ne samo o Evropi (i svetu) bez granica, već i potrebi što veće mobilnosti ljudi, robe i kapitala. Interes multinacionalnih kompanija je postao važniji od interesa država i nacionalnih zajednica, što se overavalo zakonskom regulativom. Svaka od država je morala da se svojim sopstveni zakonima obaveže i potvrdi da, svojom voljom, prihvata neokolonijalni status. Paralelno sa prihvatanjem neokolonijalnog statusa, počelo se i sa implementacijom novog termina Novog doba – tranzicija (Klajn i Šipka, 2006). Po potrebi, tom novom „svetom“ terminu su dodavani novi sadržaji u njegovom pojmovnom sadržaju. Pa je tako od lingvističkog značenja koje podrazumeva promenu jednog stanja u drugo, preko (geo)političkog koji označava „prelazni period nakon raspada socijalističkog sistema u zemljama istočne i jugoistočne Evrope i SSSR-u, koji karakteriše prelazak na tržišnu ekonomiju i početak razvoja demokratije,“ dosegao i do kulturološkog koji podrazumeva potpunu promenu svesti jednog naroda. U tom cilju, a u radu je fokus na promeni obrazovnog sistema, ide se ka promeni nastavnog plana i programa u svim segmentima obrazovnog sistema. Naravno, sport je takođe podrazumevana briga - tranzicije

Metode

U radu, radi sagledavanja tranzicionog procesa u našoj zemlji, korišćene su metode teorijske analize, kao i Meta teorija.

Rezultati sa diskusijom

Već na samom početku 21. veka i otpočinjanja promena vlasničke strukture velikih i malih privrednih organizacija, došlo je i do velikih promena u obrazovnom sistemu. Menjaju se nastavni planovi i programi u svim segmentima obrazovnog sistema, naglo se osnivaju nove privatne obrazovne ustanove, a sve to prati promena marketinškog pristupa obrazovnom sistemu. Naravno, sve što je do tada postojalo proglašeno je za zastarelo i prevaziđeno, a novo koje se nudi, i svim sredstvima implementira u društvene tokove, proglašava – za napredno, bez koga nema boljitka u dosezanja „svetle“ budućnosti. A u toj „svetloj“ budućnosti sport je projektovan kao veoma važna tranziciona karika za učvršćivanje neokolonijalnog stausa država u tranziciji. Dozvoljena inflacija „titularnih stručnjaka“ sa brojnim diplomama i potvrdama, koja ne prate i odgovarajuća znanja, što je takođe projektovano i odobreno, prate i (ne)prilike u sportu. Od uzvišenosti da – uvek najbolji budeš i odličan između drugih, došlo se do – rezultata po svaku cenu. A to – rezultat po svaku cenu, samo je vrh ledenog brega koji viri iznad površine naše društvene stvarnosti. Dovoljno je podsetiti se, naprimer jednog šamara kojim je, ničim izazvan, jedan đak – kik boksera, ponizio svoju profesorku; ili velikog broja naših mladih sportista koji su preminuli na sportskim terenima; ili sportskih rijaliti programa koje svakodnevno gledamo. Ovi „ishodi“ naše sportske stvarnosti direktno su u funkciji promene svesti (našeg) naroda, a plodove sporta po Bolonji, koji su pred zrenjem, sa strepnjom treba da očekujemo.

Zaključak

Sport koji počiva na agonu i čovekovojoj potrebi da zadovolji svoju težnju za nadmetanjem, sa samim sobom ili sa drugim(a), nije izuzet iz tranzicionih procesa i aktivnosti. I u njemu se menjaju vlasnička

struktura, uloga koju (treba da) ima u društvu, njegovi dozvoljeni dometi i uzleti. Zapravo, otpočela je surova realizacija njegovih projektovanih ishoda koji su u direktnoj saglasnosti sa, takođe, projektovanim tranzicionim ciljevima.

Literatura

1. Klajn, I., Šipka, M. (2006). *Veliki rečnik stranih reči i izraza*. Novi Sad. Prometej.

Ključne reči: Obrazovni sistem, neoliberalizam, neokolonijalizam

CIP - Каталогизacija u publikaciji - Narodna biblioteka Srbije, Beograd

796/799(048) (0.034.2)

005:796(048) (0.034.2)

MEĐUNARODNA naučna konferencija Sport u tranziciji (13 ; 2017 ; Beograd)

Zbornik apstrakata [Elektronski izvor] = Book of Abstracts / 13.

Međunarodna naučna konferencija Sport u tranziciji, 26. maj 2017. godine = 13th International Scientific Conference Sport in Transition ; [urednici, editors Violeta Šiljak, Melina Nikolić, Ivana Parčina]. - 2. dopunjeno izd.

- Beograd : Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet, 2017 (Beograd : Fakultet za menadžment u sportu, Alfa BK Univerzitet). - 1 elektronski optički disk (CD-ROM) ; 12 cm

Sistemske zahteve: Nisu navedeni. - Nasl. sa naslovne strane dokumenta. - Tiraž 50. - Bibliografija uz svaki apstrakt.

ISBN 978-86-6461-021-6

a) Спорт - Апстракти b) Спортски менаџмент - Апстракти
COBISS.SR-ID 236173580